

ÅRSRAPPORT 2017

Kvæfjord kirke 150 år

NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMMERÅD

DEN NORSKE KIRKE

Innhold

1 LEDERS BERETNING	3
2 INTRODUKSJON TIL BISPEDØMMET OG HOVEDTALL	5
2.1 Omtale av bispedømmet og samfunnsoppdraget	5
2.2 Organisasjonsstruktur	7
2.3 Volumtall	8
3 ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	9
3.1 Gudstjenesteliv	10
3.1.1 Den norske kirke som folkekirke og oppslutningen om denne	10
3.1.2 Vigselse og gravferd	12
3.1.3 Kunst- og kulturuttrykk i kirken	12
3.1.4 Samisk kirkeliv	15
3.1.5 Kvensk kirkeliv	17
3.2 Dåp og trosopplæring	18
3.2.1 Trosopplæringstilbud 0-18 år	18
3.2.2 Ung i kirken	22
3.3 Folkekirken engasjerer seg i samfunnet	22
3.3.1 Diakoni	22
3.3.2 Inkluderende kirkeliv	24
3.3.3 Grønne menigheter	24
3.3.4 Misjon	25
3.3.5 Samarbeidsråd for kristne kirker i Barentsregionen	26
3.3.6 Kirken og publisering på internett	26
3.4 Flere får lyst til å jobbe i kirken	28
3.4.1 Rekruttering til prestetjenesten	28
3.4.2 Rekruttering til annen vigslet tjeneste	30
3.4.3 Veien til prestetjeneste – VTP	30
3.4.4 ABV / AVU / Veiledning	31
3.4.5 Reformasjonsåret 2017	32
3.4.6 Frivillighet	33
3.4.7 En landsdekkende lokalt forankret folkekirke	33
3.5 Oppdrag fra Kirkerådet	36
3.5.1 Samarbeidet mellom kirke og skole	36
3.5.2 Barne- og ungdomsarbeid i menighetene	36
3.6 Biskopens virksomhet	39
4 STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN	41
4.1 HMS/Arbeidsmiljø	41
4.2 Likestilling	42
4.3 Vurdering av mislighetsrisiko	43
5 VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER	44
6 ÅRSREGNSKAP	45

1 LEDERS BERETNING

2017 har vært et mangfoldig år for Nord-Hålogaland bispedømme. Det har vært store hendelser som virksomhetsoverdragelse, reformasjonsmarkering og feiring av 100-årsjubileet for samefolkets første landsmøte i Trondheim. Samtidig har det vært et år preget av økonomiske utfordringer og vakansestyring.

Dette var det første året i den nye kirkesituasjonen der Den norske kirke er et eget rettssubjekt. Den krevende økonomiske situasjonen har gjort at bispedømmerådet har måttet la mange stillinger stå ubemannet. Dette har ført til at mange av prestene i tjeneste har fått økt arbeidsbelastning. På bakgrunn av dette ser vi at de fleste prostier erfarer en nedgang i gudstjenestetallet.

Oppslutningen om dåp og konfirmasjon holder seg jevnt høyt, bryllupstallene er relativt stabile og de aller fleste velger kirkelig begravelse. Det har heller ikke kommet en stor bølge av utmeldelser, som mange fryktet etter Kirkemøtets vedtak om likekjønnet vigsel. Noen sokn har likevel erfart en liten økning i utmeldinger.

Rekruttering til kirkelige tjeneste er et viktig satsingsområde. Biskopen bad i 2017 alle prester og menighetsråd om å gjøre en innsats på dette området, gjennom konkrete tiltak. Det er vanskelig å vite i hvor stor grad dette er fulgt opp. Sammen med teologiutdannelsen på UiT og Kirkelig utdanningscenter i nord har bispedømmet i 2017 økt satsingen for å få flere unge til å ta utdanning med sikte på vigslet tjeneste i kirken. Vi håper og tror at dette på lengre sikt vil gi resultater.

2017 har vært et år med mange jubileer. Reformasjonsmarkeringer har blitt holdt i alle prostier og i de fleste sokn. Dette har blitt gjort på ulike måter, fra foredrag til store gudstjenester. Jubileet for det samiske landsmøtet ble markert, spesielt i Trondheim, men også her i vårt bispedømme. Det er gledelig å registrere at samisk blir tatt i bruk i liturgien i stadig flere sokn. I 2017 sendte biskopen ut et brev som bad alle menighetene om å ta i bruk samisk. Mange menigheter har innført dette for første gang, noen har økt bruken og mange er i en opplæringsfase for å implementere dette i gudstjenestefeiringen. Nord-Hålogaland bispedømme har et særlig ansvar for gudstjenesteliv i det nordsamiske området, og statistikken viser at vi beveger vi oss i riktig retning.

Flere steder i bispedømmet arrangeres det kvenske gudstjenester. Bispedømmerådet har satt ned et utvalg som har ansvar for å bidra med tilrettelegging for kvensk kirkeliv i bispedømmet. Kvensk språk og kultur ble tatt inn i Den norske kirkes visjonsdokument i 2015. Nord-Hålogaland bispedømmeråd har et særskilt ansvar for kvensk kirkeliv. Det er imidlertid ikke avklart hvor det økonomiske ansvaret ligger. Vi ser at det er behov for å løfte dette opp på nasjonalt nivå og definere hvilke tiltak for kvensk kirkeliv som skal iverksettes, til hvilke kostnader og hvilken kompetanse som trengs til dette.

Biskopen ble i 2017 valgt til leder for Samarbeidsrådet for Kristne Kirker i Barentsregionen. Dette er et viktig organ i nordområdene, siden samarbeidet på tvers av landegrensene er sentralt både for kirken og folket generelt. Høsten 2017 velsignet biskopen og den russisk-ortodokse metropolitten Simon fra Murmansk den nye riksveien fra Kirkenes til Murmansk, på initiativ fra Statens vegvesen. Dette viser kirkens betydning som samfunnsaktør og hvor viktig grenseovergangen er for både Norge og Russland. Mot slutten av 2017 kom

spionanklagen mot Frode Berg, som er leder i menighetsrådet i Kirkenes. Om dette vil virke inn på samarbeidet er for tidlig å si, men et godt samtaleklima er av den største viktighet.

På det diakonale feltet jobber bispedømmet med å involvere flere mennesker med funksjonshemninger i menighetenes arbeid. Mange steder, også i vårt bispedømme, er mennesker med funksjonshemming en gruppe som ikke har et reelt kirkelig tilbud. Dette er alvorlig og vi som kirke må legge til rette for at de kan delta i menighetslivet på lik linje med alle andre.

Nord-Hålogaland bispedømme har nulltoleranse for seksuelle krenkelser. Det jobbes derfor målrettet for at voksne, barn og unge skal erfare trygge rom. I samarbeid med Kirkelig ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep gjennomførte bispedømmet kurset «Ingen skal bære alene» både i Alta og Trondenes prosti.

Arbeidet med å få godkjente trosopplæringsplaner i alle sokn har gått fremover i 2017. Det er noen få unntak, men de aller fleste sokn har nå godkjente trosopplæringsplaner. 82% av de døypte medlemmene i kullet var konfirmanter hos oss i 2017. Flere av de sentrale trosopplæringstiltakene våre når bare ut til rundt 20% av målgruppen. Dette viser oss at det må arbeides strategisk for å nå bredere ut med trosopplæringen

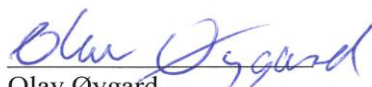
Det kirkelige kulturlivet er rikt i vårt bispedømme og holder seg på et stabilt høyt nivå. Selv om vi ser bort fra Tromsdalen kirke, som har et stort program særlig rettet mot turister, viser tallene at det er til dels hyppige og godt besøkte kulturarrangementer i de aller fleste sokn i bispedømmet. Dette er et arbeid som forankrer folkekirken i samfunnet og er et område som krever videre innsats.

Vår erfaring gjennom året er at folkekirken i Nord-Hålogaland står støtt, selv om det er en nedadgående tendens på noen kjerneparametere. Vi regner med å komme i økonomisk balanse i løpet av 2018, og det vil være en prioritert oppgave å arbeide strategisk for å snu de nedadgående trendene og styrke Den norske kirkes posisjon blant folk og kultur i Troms og Finnmark.

Tromsø, 23.02.18

Kai Krogh
bispedømmerådsleder

Olav Øygard
biskop

2 INTRODUKSJON TIL BISPEDØMMET OG HOVEDTALL

2.1 Omtale av bispedømmet og samfunnsoppdraget

Hålogaland bispedømme ble utskilt fra Nidaros bispedømme i 1804. Inntil 1952 omfattet bispedømmet Nordland, Troms og Finnmark fylker. Nord-Hålogaland bispedømme ble opprettet i 1952 ved at Hålogaland bispedømme ble delt og er i dag ett av 11 bispedømmer i Norge.

Bispedømmerådet har 11 medlemmer inkludert nordsamisk representant:

Biskop Olav Øygard, Kai Krogh (leder), Beate Lupton (nestleder), Stein Erik Anti (nordsamisk repr.), Oddhild Klevberg (lek repr.), Ann Christin Elvemo (presterepr.), Kari Helene Skog, Marta Hofsøy, Christel B. Eriksen, Gunnhild Andreassen og Henrik M. Kiærbech.

Varamedlemmer: Anne P. Dalheim, Pål Blix Johansen, Michael Andre Frostmo, Tone Merete Persen, Johannes T. Langvatn, Ommund Heggheim, Åshild Eliassen, Ole Fredrik Berg, Carl Fredrik Gamst, Marja R. G. Gustad, Erlend P. Karlsen og Gaute Norbye.

Sammen med de andre bispedømmerådene utgjør rådet Kirkemøtet. Biskopene utgjør Bispemøtet. I perioden fra 1952 til i dag har Nord-Hålogaland bispedømme hatt 7 biskoper.

Tilknytningsform

Nord-Hålogaland bispedømme er fra 01.01.2017 en enhet i rettssubjektet Den norske kirke.

Myndighet og ansvarsområde

Myndighet og ansvarsområde for biskop og bispedømmerådet følger blant annet av Kirke-loven, Gravferdsloven, ulike forskrifter samt tjenesteordning for biskop, prost og menighetsprest. Tilsetningsreglementet samt økonomiinstruksen og tildelingsbrev er også viktige dokument som sier mye om myndighet og ansvarsområde.

Bispedømmet ledes av to organ: biskopen og bispedømmerådet. Det er felles administrasjon ledet av stiftsdirektør med kontorsted i Tromsø. Bispedømmerådet skal ha sin oppmerksomhet rettet mot alt som kan vekke og nære det kristne livet i menighetene. Rådet skal fremme samarbeid mellom de ulike menighetsråd og andre lokale grupper innen bispedømmet. Bispedømmerådet fordeler statlig tilskudd til trosopplæring og særskilte stillinger innen diakoni og undervisning. Bispedømmerådet kan opprette og nedlegge stillinger innenfor tildelt ramme. Det tilsetter proster, menighetsprester, prostiprester samt fengselsprest og studentprest. I tillegg er bispedømmerådet arbeidsgiver for de tilsatte ved bispedømmekontoret og samiske kirketolker. Biskopen leder prestatjenesten og stiftsdirektør er utøvende myndighet for bispedømmerådet og er daglig leder for bispedømmeadministrasjonen.

Overordnet mål

Bispedømmeråd og biskop har lagt til grunn de mål og føringer som er gitt av departementet, Kirkemøtet og Kirkerådet. Visjonsdokumentet «Mer himmel på jord» legges til grunn for virksomheten og aktivitetene.

De områdene som er mest synlige er:

- Prestetjeneste
- Gudstjenester og kirkelige handlinger
- Dåp, trosopplæring og undervisning
- Kirkemusikk og kultur
- Diakoni
- Misjon
- Tilskuddsforvaltning, godkjenningssaker og oppgaver knyttet til gravferdslov og forskrift.

Bispedømmerådet ønsker å være folkekirke der folk bor.

Samarbeid med andre

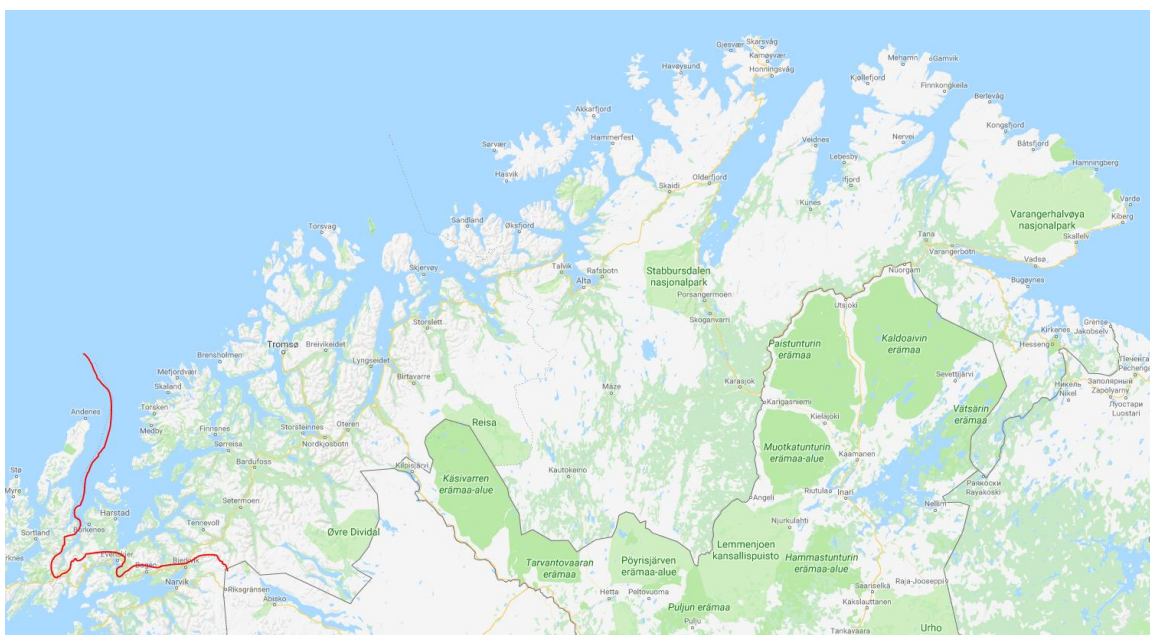
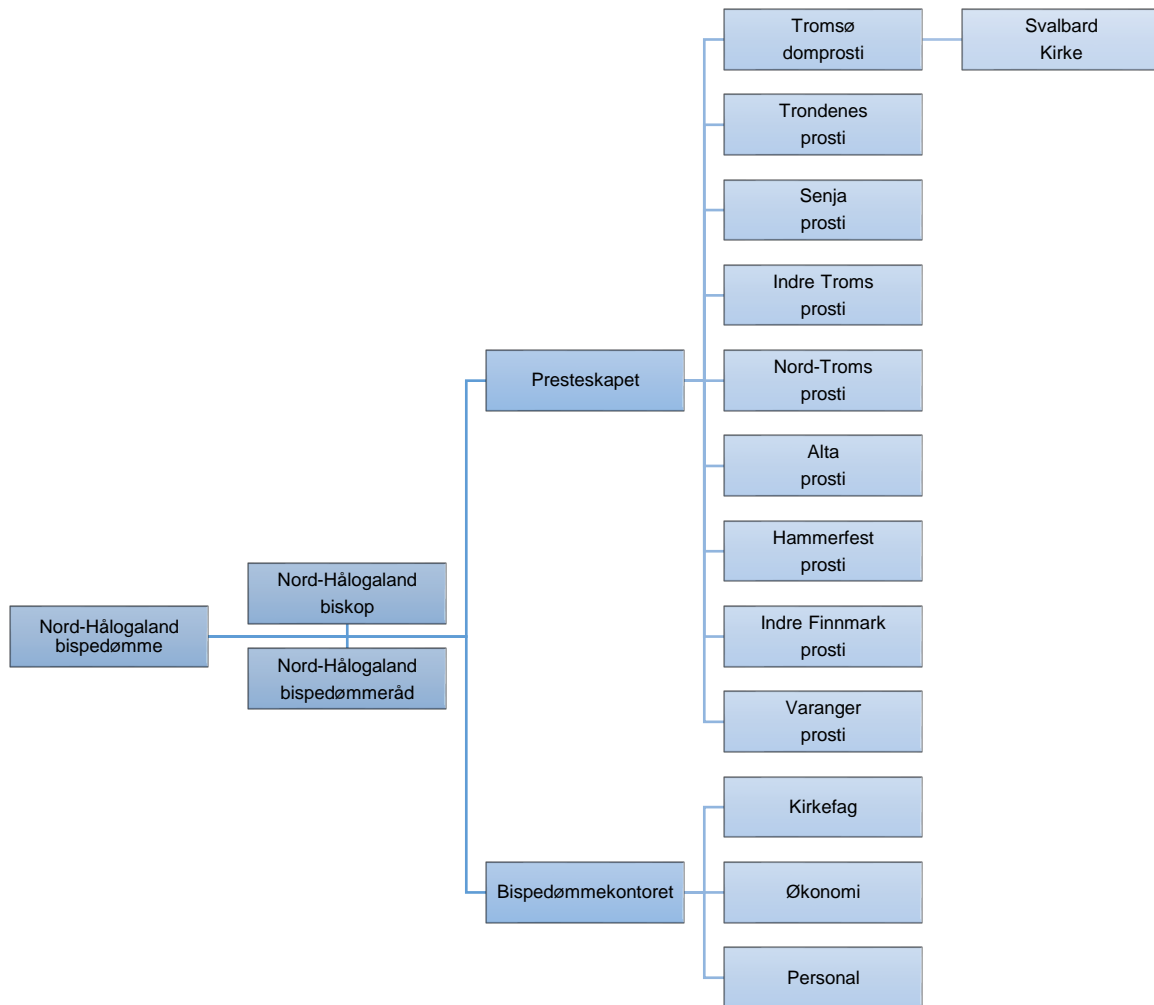
I Nord-Hålogaland bispedømme er det 62 sokn fordelt på 43 kommuner. Troms fylke består av 24 kommuner og Finnmark fylke består av 19 kommuner.

Bispedømmerådet samarbeider med kristelige organisasjoner og har et formelt samarbeid med misjonsorganisasjonene som er tilknyttet SMM (samarbeid for menighet og misjon). Videre er bispedømmerådet medlem av Samarbeidsrådet for Kristne Kirker i Barentsregionen (SKKB). SKKB ble etablert i 1996 på initiativ fra Nord-Hålogaland bispedømme. Et samarbeid mellom de nordligste bispedømmene i de lutherske kirkene i Norge, Sverige og Finland, og Den russisk ortodokse kirke i Russland. Senere har flere stift sluttet seg til samarbeidet. I dag er det ni stift som er medlem i SKKB.

Svalbard kirke

Svalbard kirke ligger under Nord-Hålogaland bispedømme, men på grunn av deres særegne rettslige status leverer de egen årsrapport. Denne ligger som vedlegg til vår årsrapport.

2.2 Organisasjonsstruktur

2.3 Volumtall

Volumtall for bispedømmet:

Prosti	Sokn	Medl. i DNK 2015	Medl. i DNK 2016	Medl. i DNK 2017	Ant. innb. 2015	Andel 2015	Ant. innb. 2016	Andel 2016	Ant. innb. 2017	Andel 2017
Tromsø domprosti	10	55 153	54 896	55 039	74 790	73,7%	75 762	72,5%	76 814	71,7%
Trondenes	13	26 064	26 043	25 821	33 227	78,4%	33 305	78,2%	33 394	77,3%
Senja	6	16 241	16 144	15 966	19 473	83,4%	19 599	82,4%	19 706	81%
Indre Troms	6	16 519	16 383	16 273	19 718	83,8%	19 742	82,9%	19 756	82,4%
Nord-Troms	6	13 914	13 809	13 674	16 005	86,9%	15 922	86,7%	15 962	85,7%
Alta	4	17 904	17 889	17 871	21 928	81,6%	22 102	80,9%	22 451	79,6%
Hammerfest	7	13 750	13 578	13 423	18 444	74,5%	18 438	73,6%	18 516	72,5%
Indre Finnmark	5	11 311	11 189	11 186	13 390	84,5%	13 483	83%	13 467	83,1%
Varanger	5	15 617	15 386	15 182	21 843	71,5%	21 735	70,8%	21 715	69,9%
Sum	62	186 473	185 247	184 435	238 998	78%	240 088	77,2%	241 781	76,3%

Utvalgte volumtall:

Tabellen viser volumtall for bispedømmets aktiviteter siste 4 år. Volumtallene kommenteres nærmere i del III.

Volumtall for bispedømmet	2014	2015	2016	2017
Antall døpte	1 783	1 803	1 625	1 517
Antall konfirmerte	2 096	2 116	1 904	1 891
Antall kirkelige vigslar	421	379	344	366
Antall kirkelige gravferder	1 927	1 946	1 964	1 893
Antall gudstjenester totalt	4 298	4 347	4 429	4 148
Samlet antall gudstjenestedeltakere	299 876	300 064	293 374	283 099

Kilde: SSB

Utvalgte nøkkeltall fra Årsregnskapet:

Tabellen viser nøkkeltall basert på informasjon fra del VI Årsregnskapet, for de 4 siste år.

Nøkkeltall for årsregnskapet	2014	2015	2016	2017
Antall årsverk	95,6	96,4	93,7	90,3
- herav i prestatjeneste	81,4	79,7	78,0	74,1
Samlet tildeling, tilskuddsgruppe 1A	79 840 000	81 406 000	82 098 000	85.506.000
Utnyttesgrad, tilskuddsgruppe 1A	97,92 %	102,07 %	108,3 %	99,0 %
Driftskostnader	79 094 523	83 778 092	88 905 886	84.800.000
Lønnsandel av driftsutgifter	80,0 %	80,3 %	80,2 %	88,0 %
Lønnsutgifter per årsverk	662 064	698 230	760 522	826.311

Som følge av skillet Stat – Kirke og endring fra kontantprinsipp til regnskapsprinsipp er regnskapstallene for 2017 i liten grad sammenlignbare med tidligere år.

3 ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Den norske kirkes samfunnsoppdrag er å være en landsdekkende folkekirke. Kirken skal ha en oppslutning som bekrefter dens karakter som folkekirke og være organisert i samsvar med demokratiske prinsipper og verdier. Den norske kirke skal tilby trosopplæring til alle døpte barn.

De strategiske målene for bispedømmerådets arbeid er gitt av kirkemøtet. Analysen av tallene gir en rapport på måloppnåelsen for 2017:

- Gudstjenestelivet blomstrer
- Flere søker dåp og trosopplæring
- Folkekirken engasjerer seg i samfunnet
- Flere får lyst til å jobbe i kirken

Årsrapporten reflekterer målbare indikatorer i forhold til til kirkemøtets og bispedømmets oppsatte mål. Tallene er hentet fra SSB og etatstatistikken. Der hvor Svalbard er tatt med i tallene er det merket med en stjerne.

Tendenser i rapporteringstallene fra 2016 ser ut til å fortsette i 2017. Dette gjelder nedgang i gudstjenestesøkning, vigslar og dåp. Det kan være feilrapporteringer fra enkelte sokn, men det er dog en tendens som utfordrer bispedømmets karakter som landsdekkende folkekirke. Målene om at oppslutning om gudstjenesten, vigsel, dåp og trosopplæringen skal øke kan oppleves som ambisiøse. Kulturendringer og trender i samfunnet får også betydning for kirkens liv og virke.

Bispedømmet har jobbet målrettet ut fra de ressurser det til enhver tid har vært tilgang til. I neste avsnitt oppsummeres resultater og måloppnåelse for 2017.

3.1 Gudstjenesteliv

3.1.1 Den norske kirke som folkekirke og oppslutningen om denne

Mål: Oppslutningen om gudstjenestene øker og gudstjenestetilbudet holdes oppe
Indikator: Gudstjenestedeltakelse og gudstjenestefrekvens

Målet om økt oppslutning om gudstjenestene er delvis nådd.

Målet om at gudstjenestetilbudet skal opprettholdes er ikke nådd for bispedømmet som helhet.

Antall gudstjenester og deltakere

Gudstjenester på søn.- og helligdager	2015	2016	2017	Endring 2016-2017
Antall gudstjenester	3 031	3 073	2847	-6,6 %
Antall deltakere	227 397	217 121	205 449	-6,9 %
Antall deltakere per gudstjeneste	75	71	72	1

Kilde: SSB

Gudstjenestedeltakelse, alle gudstjenester	2015	2016	2017	Endring 2016-2017
Antall gudstjenester	4 347	4 429	4148	-6,2 %
Antall deltakere	300 064	293 374	283 099	-5,0 %
Antall deltakere per gudstjeneste	69	66	68	2

Kilde: SSB

Den positive trenden med at det har vært en gradvis økning i antall gudstjenester i bispedømmet i løpet av de siste årene er nå i endring. Både antall gudstjenester på søn.- og helligdager og antall gudstjenester totalt har sunket markant i 2017. De ordinære gudstjenestene på søn.- og helligdager har hatt størst nedgang. Det totale antallet gudstjenestedeltakere er også kraftig redusert nominelt. Til tross for dette viser gjennomsnittstallet for gudstjenestedeltakelse en svak oppgang.

Årsaken til nedgangen i antallet gudstjenester kan, til en viss grad, tilskrives bispedømmets økonomiske situasjon og knappere tilgang på presteressurser. I 2017 gjennomførte Nord-Hålogaland bispedømmeråd en innsparing som reduserte prestestillingene med 8-10% sammenlignet med året før. Antall gudstjenester har likevel ikke gått tilsvarende ned. Det innebærer enten at prestene arbeider mer enn de skulle og kompenserer for nedskaleringen, eller så prioriteres gudstjenestearbeidet foran annet relevant arbeid prestene gjør.

Antallet gudstjenestedeltakere har sunket. Det er 10 275 færre gudstjenestebesøk i 2017 enn året før. Antall gudstjenestedeltakere per gudstjeneste har imidlertid ikke gått ned, men økt med 2. Selv om både antall gudstjenester og gudstjenestedeltakere går ned, så øker snittallet. Dette kan være et tegn på at gudstjenestemenigheten prioriterer å gå på de gudstjenestene som tilbys.

Selv om det er plausible forklaringer på nedgangen så er likevel trenden at oppslutningen om kirkens gudstjenestevirksomhet tydelig går nedover.

Denne trenden har vart noen år. Til tross for mye arbeid med gudstjenesten både sentralt og lokalt, staggas ikke denne utviklingen. Dette kan være et signal om at gudstjenestereformen ikke helt virker som intendert.

Av alle de 62 sokn i Nord-Hålogaland er det bare ett sokn (Gamvik) som har gjennomgående høyere tall på alle parametere i gudstjenesteavsnittet. På andre enden av skalaen er det hele 18 sokn som har nedgang på samtlige parametere. Knappt halvparten av soknene med økt antall gudstjenester totalt opplever en økning i gudstjenestedeltakelsen. Det kan dermed ikke entydig konkluderes med at økning i antall gudstjenester bidrar til økt gudstjenestedeltagelse.

Bildet må kompletteres med at 2/3 deler av soknene har hatt generell nedgang i antall gudstjenester. Hele 42 av soknene har redusert gudstjenestetilbudet og oppslutningen. Ibestad menighet registrerte en nedgang fra 47 til 15 gudstjenester på ett år (68% nedgang), mens gudstjenestedeltagelsen sank med 40%. Imidlertid befinner åtte av disse soknene seg i den situasjon at gudstjenestedeltagelsen har økt til tross for at antallet gudstjenester totalt har gått ned. Dette er hovedsakelig mindre sokn med nominelt små utslag. Det vil derfor være strategisk viktig å undersøke hva det er som gjør at deltagelsen øker selv om antall gudstjenester går ned.

Når det gjelder nattverddeltakelse er trenden at antallet nattverd gudstjenester er redusert med 195 (8% nedgang). 2 509 færre nattverddeltakere representerer en nedgang på ca. 5% av tallene fra 2016. Noen sokn har likevel økt antallet nattverd gudstjenester. Hovedtendensen er at der antallet nattverd gudstjenester øker, øker også nattverddeltakelsen.

En konklusjon på dette helt sentrale arbeidet i kirkens virksomhet kan være at gudstjenestedeltagelse som en del av felleskulturen er på vikende front. Dersom denne tendensen fortsetter kommer antakelig tallene til å falle stadig sterkere i kommende år. Det vil i tiden framover være essensielt å se på de trendene i kirkelivet som viser økende oppslutning. Et innsteg kan være å undersøke om det fins overføringsverdi fra arbeidet som gjøres på kirkens kulturfelt til gudstjenestearbeidet? Her fins flere av de samme aktørene på disse arenaene; eksempelvis kirkemusikerne og kor i alle aldre.

3.1.2 Vigsler og gravferd

Mål: Flere velger kirkelig vigsler og oppslutning om kirkelig gravferd holdes oppe

Indikatorer: Antall kirkelige vigslar og antall kirkelige gravferder

Målet om at flere velger kirkelig vigsler er nådd.

Målet om at kirkelig gravferd holdes oppe er nådd.

Antall vigslar og gravferd

Volumtall for bispedømmet	2015	2016	2017	Pst. endring 2016-2017
Antall kirkelige vigslar	379	356	366	2,8 %
Antall kirkelige gravferder	1946	1 963	1893	-3,6%

Kilde: SSB

Den tidligere markante nedgangen i antall vigslar i bispedømmet endret seg i 2017. Det er likevel så store variasjoner mellom soknene og i mange sokn så lave antall at man ikke kan slutte noen entydig trend fra dette tallet.

Antall kirkelige gravferder er fortsatt høyt og stabilt. De fleste prostiene melder at kirkelig begravelse er den klart dominerende seremonien i forbindelse med dødsfall. Enkelte prostier har bortimot 100 % av alle begravelser i området. Det er en liten nedgang i begravelser uten at vi kan beskrive dette som en markant utvikling.

3.1.3 Kunst- og kulturuttrykk i kirken

Mål: Kirken gir rom for ulike kunst- og kulturuttrykk

Indikator: Antall konserter og kulturarrangement i kirkene

Målet om at kirken gir rom for ulike kunst- og kulturuttrykk er nådd.

Antall konserter og kulturarrangement

Volumtall for bispedømmet	Totalt antall konserter og kulturarrangement		Deltakere konserter og kulturarrangement		Endring 2016-2017	
	2016	2017	2016	2017	- i antall konserter/kultura.	- i antall deltakere
Nord-Hålogaland	1 247	1 227	141 860	148 027	-1,6	4,4

Alle sokn i Nord-Hålogaland bispedømme har arrangert konserter og kulturarrangement i sine kirker i 2017. Imidlertid viser statistikken at antallet arrangement samlet har gått ned med 20. Det viser seg at denne nedgangen delvis er basert på feilføring og endret føring i forhold til tidligere års tall. Vi antar derfor at tallene er mer stabile enn det som kommer frem i statistikken.

Det totale antallet deltakere på kulturarrangement har økt i 2017. Tallene for Tromsdalen kirke, Ishavskatedralen, gir store utslag. Der er det organiserte turistbesøk i forbindelse med hurtigruteanløp og daglige konserter i Tromsdalen kirke.

Kirken som kulturarena har en sterk posisjon i samfunnet. Varierte kulturuttrykk åpner, inviterer og gir mange anledning til å nærme seg kristen tro. Den norske kirke framstår i denne sammenheng som en sterk kulturinstitusjon og samfunnsaktør.

Det var forventet at reformasjonsmarkeringa skulle skape lokalt engasjement og det ble arrangert flere reformasjonskvelder med kulturelt innhold og salmekvelder i forbindelse med markeringen. Når det samlede tallet viser nedgang kan det bety at reformasjonsarrangementene som ble gjennomført har erstattet andre arrangement i samme segment og ikke kommet i tillegg.

Vi har tidligere påpekt at suksessfaktorene knyttet til kunst og kultur om man måler suksess etter oppslutning, bare i liten grad er forsøkt implementert i forhold til f. eks. arbeid med gudstjenester og trosopplæring. Samtidig er det påfallende at ikke kirkens kulturarbeid i større grad brukes for å fargelegge gudstjenestene og trosopplæringen, og på den måten kan virke rekrutterende innenfor disse helt sentrale virksomhetsområdene i kirken.

Kor for barn og voksne

Tiltak	2016		2017	
	Antall tiltak	Antall deltakere	Antall tiltak	Antall deltakere
Kor for barn	39	520	40	572
Kor for voksne	20	343	22	361

SSB Midlertidige tall 310118 med korrigeret for feilføring lokalt.

Det er svært gledelig at oppslutningen om kirkens korarbeid ikke går tilbake, men viser en svak økning. Tallene viser en svak tendens både med tanke på antall korenheter som ble driftet i 2017 og i antall kormedlemmer.

Det siste året er det registrert en svak økning i korenheter for voksne og med en tilsvarende økning i antall korsangere. I det ene tilfellet handler det om nyetableringen av Tromsø International Church tilknyttet Tromsø domkirke, hvor det er iverksatt et korarbeid med svært internasjonalt preg. I Grønnåsen har et mangeårig barnekorarbeid ført til opprettelsen av et jentekor. De eldste sangerne i barnekorene har behov for et kor de kan gå over i når de når en viss alder. Jentekoret er en parallell til et allerede etablert guttekor i menigheten; Ishavsguttene.

Plan for kirkemusikk

Mål: Flere menigheter med Plan for kirkemusikk

Indikator: Antall menigheter med Plan for kirkemusikk

Målet om at flere menigheter skal ha Plan for kirkemusikk er ikke nådd.

I Nord-Hålogaland bispedømme har 5 menigheter vedtatt Plan for kirkemusikk. Årsakene til det lave antallet kan være flere. Bevisstheten på dette området er lav. Selv om kirkemøtet har

vedtatt Plan for kirkemusikk og ber soknene om å utarbeide sin egen lokale plan, er dette lite kjent i menighetene. Mange menighetsråd er dessuten lei av planer og reformer. Det er lite trolig at arbeidet med Plan for kirkemusikk tas opp av kirkemusikeren i soknet om ikke menighetsrådet tar initiativ til en slik prosess.

Dette temaet har tidligere vært oppe på fagdager for kirkemusikere. Både under visitaser og ved andre møtepunkter må dette løftes fram for å få økt bevissthet og fokus på den kirkemusikalske virksomheten. Dette er viktig for å bevare og øke gudstjenestegleden, samt tradere salmesangen som kulturarv og åndelig impuls. Det er også et uttrykk for at det verbale alltid må suppleres av det musiske i tilbedelse og lovprisning.

3.1.4 Samisk kirkeliv

Mål: Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet

Indikator: Antall menigheter som inkluderer samisk språk i lokale gudstjenester

Målet om øke antall menigheter som tar i bruk samisk i gudstjenestelivet er nådd.

X markerer at menigheten har tatt i bruk samisk språk i minst én av sine gudstjenester/kirkelige handlinger i løpet av 2017.

Tromsø domprosti	
Tromsø domkirke	X
Tromsøysund	X
Ullsfjord	X
Kroken	X
Elverhøy	X
Grønnåsen	X
Kvaløy	X
Hillesøy	X
Sandnessund	
Karlsøy	
Svalbard	X

Senja prosti	
Lenvik	
Sørreisa	X
Dyrøy	X
Tranøy	
Berg	
Torsken	

Indre Troms prosti	
Målselv	X
Øverbygd	X
Salangen	X
Lavangen	X
Bardu	X
Balsfjord/Malangen	

Hammerfest prosti	
Hammerfest	X
Lebesby/Kjøllefjord	X
Nordkapp	X
Kvalsund	X
Kokelv	X
Måsøy	
Gamvik	X

Trondenes prosti	
Trondenes	X
Grytøy	
Bjarkøy og Sandsøy	
Sandtorg	X
Harstad	X
Kanebogen	
Ibestad	
Andørja	
Skånland	X
Astafjord	X
Tovik	X
Kvæfjord	
Gratangen	X

Nord-Troms prosti	
Lyngen	
Storfjord	X
Kåfjord	X
Nordreisa	X
Skjervøy	
Kvænangen	X

Alta prosti	
Alta	X
Talvik	X
Loppa	
Hasvik	X

Indre Finnmark prosti	
Karasjok	X
Kautokeino	X
Tana/Polmak	X
Nesseby	X
Porsanger	X

Varanger prosti	
Vadsø	X
Sør-Varanger	X
Vardø	
Båtsfjord	
Berlevåg	

43 av 63 menigheter (68 %) har i løpet av 2017 brukt samisk i sine gudstjenester; noe som er en økning på 6 prosentpoeng fra 2016 (62 %). I Nord-Hålogaland bispedømme er det et mål at alle menigheter skal ha noe samisk i sine gudstjenester, og på bakgrunn av dette er målet fortsatt ikke nådd. Tallet de siste årene har likevel vært økende. Det er tilbudt kurs i samisk fra bispedømmerådet til prostiene. Denne satsingen har medvirket til at de lokale aktørene i gudstjenestelivet våger å ta i bruk samisk i sine menigheter.

Indre Finnmark er det eneste prostiet hvor alle menigheter har brukt samisk i gudstjenestelivet. Dette er ikke overraskende i og med at alle menighetene er med i forvaltningsområdet for samisk språk. I Hammerfest prosti har kun én menighet ikke brukt noe samisk. Dette beror sannsynligvis på den økte satsningen når det gjelder bevisstgjøring og kursing av kirkelige ansatte i samisk språk og kultur gjennom flere år.

Det er to prosti som skiller seg ut på den andre siden av skalaen. I Varanger og Senja er det fortsatt kun 40 % og 33 % av menighetene som i løpet av 2017 har brukt samisk. Disse prostiene har stort potensial for å synliggjøre det samiske kirkelivet. Her bør det settes inn tiltak slik at flere av menighetene tar i bruk samisk i sine gudstjenester/kirkelige handlinger.

Mål: Øke bevissthet og kunnskap om samisk kultur og språk hos kirkelig ansatte i samiske områder

Indikator: Andel kirkelig ansatte som deltar på kurs og seminarer knyttet til samisk språk og

Målet om økt bevissthet og kunnskap om samisk kultur og språk hos kirkelig ansatte i samiske områder er nådd.

Biskopen arrangerte i 2017 det årlige sameprestmøtet for å samtale om aktuelle utfordringer og gi hjelp til prestene/tolkene i områder med samisk tilknytning. Prostene deltok også på dette møtet. Rådgiver i samisk kirkeliv gjennomførte besøk til menigheter med tanke på å styrke bevisstheten rundt samisk språk og kultur lokalt.

Det ble i 2017 gjennomført 3 samiskkurs for prester i Nord-Hålogaland. Dette kurset ivaretar målet om økt språklig og kulturell kompetanse hos kirkelig ansatte som arbeider i bispedømmet. Dette gjenspeiles i tallene fra menighetene som viser at antall menigheter som tar i bruk samisk er stigende. I 2017 ble det avholdt 1 kurs i Indre Troms prosti, samt 2 kurs i mindre format i Tromsø og Gamvik.

Per i dag er det kun 2 prester i bispedømmet som behersker samisk flytende. Dette er en diakonal utfordring med tanke på sjelesorgbetjening av samer på deres eget morsmål. På sykehjem, i fengsler og andre institusjoner befinner det seg samer. Disse har ofte ikke et diakonalt tilbud som foregår på deres eget morsmål. Her må det jobbes aktivt med bevisstgjøring, både regionalt i nord og over hele landet.

Det er en prioritert del av jobben til rådgiver i samisk kirkeliv å følge opp prester i områder med samisk tilknytning. Dette skjer ved besøk og kursing i samisk, eller gjennom å oppfordre prestene til å delta på kurs og seminarer som gir økt forståelse av samisk språk og kultur. Det er derfor svært viktig at bispedømmerådet opprettholder gode ordninger for de prester som ønsker å studere samisk språk og kultur på høyskolenivå eller ved lokale språksentre rundt om i bispedømmet.

3.1.5 Kvensk kirkeliv

Mål: Vitalisere arbeidet med kvensk kirkeliv

Indikator: Tilrettelegging for kvensk kirkeliv mht salmer, liturgi og bibeldeler på kvensk

Målet med å vitalisere arbeidet med kvensk kirkeliv er nådd.

Kvensk kirkeliv er en liten, men viktig del, av kirkelivet i Nord-Hålogaland bispedømme. Nord-Hålogaland bispedømmeråd har opprettet et eget utvalg for kvensk kirkeliv. Det er et rådgivende organ for bispedømmeråd og biskop og består av fire personer som representerer de geografiske kjerneområdene i kvensk kirkeliv i bispedømmet. Utvalget har som oppgave å fremme kvensk kirkeliv i Nord-Hålogaland bispedømme gjennom målrettede tiltak.

Utvalget har arbeidet for at kvensk kirkeliv skal kunne ha tilgang på ressurser som gjør at gudstjenesteliv og kirkelige handlinger skal kunne gjennomføres på kvensk. For å få det til må liturgi, salmer og bibeltekster være tilgjengelig på kvensk. Dette handler mest om språk, men også om musikk som stilistisk passer med kvensk kultur.

Kvenene bor over hele landet. Dette er derfor et nasjonalt anliggende. Det foreligger en avtale mellom Kirkerådet og Nord-Hålogaland bispedømme om å ivareta det nasjonale ansvaret for kvensk kirkeliv. Denne avtalen sier likevel ikke noe omfanget av ansvaret og heller ikke noe om behov for kompetanse eller økonomi.

Det er behov for å løfte ansvaret for kvensk kirkeliv opp på nasjonalt nivå og definere hvilke tiltak for kvensk kirkeliv som skal iverksettes, til hvilke kostnader og hvilken kompetanse som trengs til dette. På den måten gis arbeidet mer tyngde og satsingen blir sterkere. Det fins statlige midler til revitalisering av kvensk språk og kultur. Kirkelige handlinger og gudstjenesteliv innenfor kvensk kirkeliv er viktige tradisjonsbærere generelt og fungerer på samme måte for kvensk språk og kultur. En målrettet satsing fra kirkens side vil kunne være støtteberettiget for disse midlene.

3.2 Dåp og trosopplæring

Det har blitt lagt ned et stort arbeid med å få godkjent de gjenværende trosopplæringsplanene i bispedømmet i 2017. Dette har gjort at et stort antall planer har blitt godkjent, men det er fremdeles noen få planer som enda ikke er godkjent. Vi vil fullføre godkjeningsarbeidet i 2018.

3.2.1 Trosopplæringstilbud 0-18 år

Mål: Oppslutning om dåp øker

Indikator: Antall døpte av tilhørende

Målet om økt oppslutning om dåp er ikke nådd.

Volumtall for bispedømmet	2015	2016	2017
Døpte	1 567	1 573	1 542
Dåpsandel	81,4%	81,1%	79,7%

Kilde: Dåp: «Dåpsandel 1 åringer soknenivå 15, 16 og 17 – korrigert», endret 29. januar 2018 – Ivar Bjørnøy Lalim

Prostivis dåpsandel

			2015		2016		2017	
			Medl. + tilh.	Medl.	Medl. + tilh.	Medl.	Medl. + tilh.	Medl.
Domprostiet			666	512	696	530	655	482
		Prosentandel		76,9 %		76,1 %		73,6 %
Alta			217	193	223	200	253	237
		Prosentandel		88,9 %		89,7 %		93,7 %
Hammerfest			129	98	147	118	120	86
		Prosentandel		76,0 %		80,3 %		71,7 %
Indre Finnmark			103	78	112	98	105	86
		Prosentandel		75,7 %		87,5 %		81,9 %
Indre Troms			158	136	142	125	166	138
		Prosentandel		86,1 %		88,0 %		83,1 %
Nord Troms			113	100	110	98	112	98
		Prosentandel		88,5 %		89,1 %		87,5 %
Senja			150	132	127	105	147	123
		Prosentandel		88,0 %		82,7 %		83,7 %
Trondenes			248	212	253	196	233	189
		Prosentandel		85,5 %		77,5 %		81,1 %
Varanger prosti			142	106	130	103	144	103
		Prosentandel		74,6 %		79,2 %		71,5 %

De siste årene har dåpstallene i Nord-Hålogaland bispedømme vært stabile, rundt 80%, med en liten nedgang fra 2016-2017. Sammenliknet over en tiårsperiode er det likevel en tydelig trend med at dåpstallene går sakte, men sikkert nedover.

Dersom vi går dypere ned i tallene ser vi at det er særlig tre menigheter som gir stort utslag på nedgangen i antall døpte: Domkirken menighet, Hammerfest menighet og Sør-Varanger

menighet. Dersom disse menighetene hadde hatt samme prosentvise oppslutning om dåp i 2017 som i 2016, hadde antall døypte i bispedømmet steget med bortimot 0,5% i 2017.

Bildet er likevel ikke entydig negativt, men det er tydelig at i de større byene synker dåpsandelen. Unntaket fra regelen er Alta menighet, hvor dåpsandelen har vært stigende de siste årene og i 2017 var på 93,7%. Her bør bispedømmerådet finne ut hva som gjør at de lykkes så godt i Alta, samt hvorfor det er vanskeligere i de andre større byene.

Trenden skulle tilsi at Tromsø by skulle hatt en betydelig nedgang i dåpstallene. Dette bildet blir nyansert av tallmaterialet. Dersom Domkirken menighet hadde hatt samme oppslutning i 2017 som i 2016, ville nedgangen i domprostiet vært på 0,5%. De andre menighetene i byen har altså ganske stabile dåpstall. Det er grunn til å tro at Domkirken har et spesielt vanskelig utgangspunkt da det er mindre lokal tilknytning til denne kirka, men desto større regional oppslutning i forbindelse med kulturarrangement.

Tallmaterialet for 2017 gir et komplekst bilde av dåpsandelen i Nord-Hålogaland. Det er vanskelig å finne entydige trender, siden både store og små menigheter opplever både oppgang og nedgang i dåpsandelen.

I 2015 nedsatte biskopen et dåpsutvalg som skulle ha fokus på dåp og dåpspraksis i Nord-Hålogaland. Utvalget leverte sin rapport i 2017, og har gjort en beskrivelse og analyse av funn rundt dåp. De har også sett på ulike tiltak til hva som kan gjøres slik at flere av kirkens medlemmer i nord velger dåp for sine barn.

Dåpsutvalgets rapport er behandlet i prostemøtet. Det er høyt fokus på dåp i alle prosti, noe tallene for dåp gjenspeiler. Nord-Hålogaland bispedømme er mangfoldig med store variasjoner mellom bygd og by. Det er derfor naturlig nok ulike behov i forhold til strategier rundt dåp. Utfordringene fra dåpsrapporten følges derfor opp i det enkelte prosti. Målet vil være at oppslutningen om dåp holdes oppe både i de større byene og på de mindre stedene i bispedømmet.

Mål: Oppslutning om konfirmasjon holdes oppe

Indikator: *Konfirmerte av døypte 15-åringer*

Målet om opprettholdelse av oppslutning om konfirmasjon er ikke nådd.

Antall konfirmerte

Volumtall for bispedømmet	2015	2016	2017
Konfirmerte	2 119	1 882	1 856
Andel av kullet	87%	84%	82%

Konfirmasjon: «Statistikkhefte 2017», endret 12. februar 2018 – Ivar Bjørnøy Lalim

Antall konfirmerte viser en nedgang fra 2016 og videre fra 2015. Fra 2015 er det en nedgang på fem prosentpoeng, noe som er mye på to år. Samtidig ser vi at vi ligger til dels betraktelig lavere enn andre bispedømmer som har sammenlignbar kirkelig demografi, noe som er et

kraftig varsel og sier oss at vi må jobbe målrettet for å få opp konfirmasjonsandelen. I denne sammenheng kan vakanse i stillinger ha påvirket oppslutningen om tilbudet.

Ser vi nærmere på oppslutningen om konfirmantarbeidet og konfirmasjonshandlingen, har 15 sokn (utenom Svalbard) en oppslutning på 100 % eller mer og åtte sokn har en oppslutning på 60 % eller lavere. I flere av de minste soknene utgjør en deltaker fra eller til en større prosentmessig utslag enn i større sokn, og kan dermed gi større prosentmessig variasjoner fra år til år. Av de som har høy oppslutning, er det flere som har fulgt konfirmantopplegget i «hjemmesoknet» for så å delta i konfirmasjonshandlingen et annet sted. Ut fra oppslutningen kan vi ikke se noe entydig bilde om deltakelsen er større eller mindre i forhold til størrelsen på soknet eller dets geografiske plassering. Vi ser at en stabil bemanning har betydning for oppslutningen.

Mål: Den norske kirke skal formidle evangelisk-luthersk tro og tradisjon og tilby trosopplæring til alle barn

Indikator: *Gj.snittlig timetilbud i menighetene*

Deltakerandel i utvalgte, landsomfattende tiltak

Målet om at kirken skal formidle og tilby trosopplæring til alle barn er ikke nådd.

Gjennomsnittlig antall timer trosopplæringstilbud i menigheter med godkjent plan

Nord-Hålogaland	Totalt antall timer planlagt (i aktiv plan)	Gjennomsnittlig antall timer planlagt (i aktiv plan)	Totalt antall timer (gjennomført)	Gjennomsnittlig antall timer trosopplæringstilbud
2016	12 303	512,6	7 642	318,4
2017	20 402	323,8	14 434	229,1

Kilde: «Statistikkhefte 2017», endret 12. februar 2018 – Ivar Bjørnøy Lalim

Tallene fra 2017 kommer fra alle menighetene (utenom Skjervøy). Derfor kan disse vanskelig sammenlignes med tallene fra 2016, da kun 24 sokn var med i statistikkgrunnlaget. Dette gjør at vi på mange måter forholder oss til to ulike datagrunnlag. Forskjellene fra 2016 til 2017 kan derfor vanskelig brukes til analyse. Vi møter et lignende problem om vi forsøker å se tallene i et lengre perspektiv, da det var en endring i måten man talte på mellom 2015 og 2016, og heller ikke tallene for disse to årene er sammenlignbare. Tallene for 2017 må derfor sees alene, og gir kun et inntrykk av hvor mange timer trosopplæring menighetene har planlagt, og hvor mange timer de faktisk tilbyr.

Differansen mellom planlagte og utførte timer er relativt stor, på rundt en tredjedel av planlagte timer. Dette er ikke så umiddelbart alarmerende som det fremstår, da mange menigheter er i en implementeringsfase der de igangsetter flere trosopplæringstiltak etter en plan som går over flere år. Flere sokn har også meldt at tiltak ikke har blitt gjennomført grunnet vakanser og sykdom, og det at flere prestestillinger har stått ubemannet i 2017 bidrar ytterligere. For 2017 er derfor ikke dette misforholdet alarmerende i seg selv, men om spriket mellom planlagte og utførte timer ikke synker i årene som kommer må det igangsettes tiltak for å få mer samsvar mellom planlagt trosopplæring og reell trosopplæring.

De fleste sokn har gode rutiner knyttet til å informasjon om tiltakene, samtidig som enkelte melder at de har et forbedringspotensial.

Deltakerandel i utvalgte landsomfattende tiltak

	2015		2016		2017	
	Deltakere (sum)	Andel av målgruppen	Deltakere (sum)	Andel av målgruppen	Deltakere (sum)	Andel av målgruppen
Dåpssamtale	688	109 %	534	100 %	1 373	102%
4-årsbok	367	51 %	326	53 %	743	43%
6 år	294	35 %	255	31 %	346	23%
Tårnagenthelg	185	27 %	152	23 %	333	22%
Lys våken	146	20 %	151	28 %	347	17%
Konfirmasjon*	1 680	88 %	748	89 %	1 891	83%
Etter konfirmasjon	229	20 %	136	17 %	130	7%

Kilde: 2017: «Statistikkhefte 2017», endret 12. februar 2018 – Ivar Bjørnøy Lalim. 2016: «Årsrapport 2016» - Nord-Hålogaland bispedømmeråd. 2015: «Årsrapport 2015» - Nord-Hålogaland bispedømmeråd

* Tallene på deltagere de ulike årene er ikke sammenlignbare siden det har blitt talt på ulik måte de ulike årene. Siden prosenttallene er relativt like, går vi ut fra at disse likevel er sammenlignbare.

Tabellen synliggjør oppslutningen om 7 nasjonale breddetiltak. Tårnagenter og Lys Våken er regnet som nasjonale breddetiltak. Det er ikke obligatorisk å ha disse tiltakene i soknene, og ikke alle har disse tiltakene.

Tallene for 2015 og 2016 må sammenlignes med tallene for 2017 med forbehold, da det tidligere bare var menigheter med godkjente trosopplæringsplaner som var inkludert, mens det for 2017 er et større tallgrunnlag. Dette gjør at antall som deltar på de ulike tiltakene har økt betraktelig. De isolerte tallene for hvor mange som var med på hvert enkelt tiltak er derfor ikke interessante for sammenligning mellom 2017 og tidligere år.

Prosentandelen av målgruppen for hvert enkelt tiltak er et bedre sammenligningsgrunnlag, men også her er det store feilkilder. Større bymenigheter med mange medlemmer vil spille inn i stor grad på prosentandelen. Om disse ikke var med i tallgrunnlaget i 2016, kan den reelle deltagelsen på tiltakene være lik – eller til og med ha gått opp – i 2016 og 2017 selv om tabellen viser en nedgang. Det er derfor vanskelig å trekke for bastante konklusjoner basert på disse tallene.

Prosentandelen ungdommer som blir konfirmert i Nord-Hålogaland bispedømme går nedover. Tidligere så vi at 87% av medlemmene ble konfirmert i 2015, 84% i 2016 mens tallet ligger på 82% i 2017. En nedgang på fem prosentpoeng på tre år er mye, og det er også ett prosentpoeng mer enn gjennomsnittet i landet samlet sett. En mulig årsak til nedgangen kan være at urbaniseringen går fortere i Troms og Finnmark enn mange andre steder i landet. Økt urbanisering henger ofte sammen med lavere konfirmasjonsprosent.

Oppslutningen om tiltak for gruppen etter konfirmasjonsalder har ikke økt. Selv med et større tallgrunnlag fra flere menigheter går tallet ned. Dette er et felt det må arbeides enda mer med og vil være et tydelig satsningsområde i tiden fremover. At vi bare når 7% av medlemmene våre med tiltak er lavt. Et utfordrende element i arbeid med denne gruppen kan være knyttet til de mange borteboere samlet rundt de videregående skolene. For denne gruppen kan det

hende man bør tenke nytt om tidspunkt og utførelse av tiltak. Flere tiltak i denne kategorien er planlagt for flere årskull, f.eks 15-16 åringer/16-18 åringer og ikke kun for 16-åringer.

Det er usikkert om vi kan lese en reell nedgang i oppslutning ut fra denne tabellen, siden tallmaterialet er så lite sammenlignbart. Men om vi tar utgangspunkt i at det er en reell nedgang, er det også her nærliggende å peke på bemannings situasjonen som en utslagsgivende faktor i 2017. Flere menigheter har meldt om at de ikke har arrangert tiltak på grunn av for høyt arbeidspress og/eller mangel på nøkkelpersonale.

3.2.2 Ung i kirken

Mål: Øke antall delegater på ungdomstinget
Øke antall menigheter og organisasjoner som er representert
Indikatorer: *Antall delegater på ungdomstinget*
Antall menigheter og organisasjoner som er representert

Målet om å øke antall delegater på ungdomstinget er ikke nådd.
Målet om å antall menigheter og organisasjoner som er representert er nådd.

År	Antall delegater	Antall menigheter	Antall organisasjoner
2015	64	34	3
2016	50	26	1
2017	45	22	4

Ungdomstinget (UT) er en viktig del av bispedømmets satsing på unge og på ungdomsdemokratiet. Alle menigheter og landsdekkende kristne barne- og ungdomsorganisasjoner med arbeid i bispedømmet kan sende to delegater. 21 menigheter var representert med til sammen 45 delegater. I tillegg til delegatene deltok 3 observatører fra utdanningsinstitusjoner og annet bispedømme. Delegatene representerte sokn tilhørende bispedømmets 7 av 9 prostier. Antall delegater fra organisasjoner viser en klar oppgang, noe vi mener er et resultat av strategisk satsing.

Det er viktig med et målrettet strategisk arbeid overfor menighetene og organisasjonene slik at deltakelsen øker, dette er noe Nord-Hålogaland ungdomsråd (NHUR) arbeider videre med. Det arbeides også strategisk mot utdanningsinstitusjonene for å få flere observatører fra disse på UT.

For NHUR er det årlige møter med bispedømmerådet viktig. Som representanter for ungdomsdemokratiet, har NHUR avgitt to høringsuttalelser i 2017.

3.3 Folkekirken engasjerer seg i samfunnet

3.3.1 Diakoni

Mål: Flere menigheter utvikler plan for diakoni
Indikator: *Andel menigheter med godkjent plan*

Målet om at flere menigheter utvikler plan for diakoni er nådd.

Antall sokn med lokale diakoniplaner

	2015	Andel sokn med plan	Antall sokn	2016	Andel sokn med plan	Antall sokn	2017	Andel sokn med plan	Antall sokn
Nord-Hålogaland	20	31 %	65	26	42 %	62	27	44%	62

Kilde: SSB Tabellen viser antall sokn som har vedtatt lokal diakoniplan.

Det er 27 sokn som har vedtatt lokal diakoniplan. Dette er en økning fra 2016 på 2%, noe man ikke kan si seg fornøyd med. Den manglende måloppnåelsen kan knyttes til lite ressurser i form av stillinger og diakonal kompetanse tilgjengelig for menighetene. Vi erfarer at flere menighetsråd ser seg lite i stand til å utforme lokal diakoniplan i mangel på ansattressurser. Her jobber vi for å motivere og veilede menighetsrådene til å utforme en plan som er realistisk i forhold til ressurser både når det gjelder frivillige og ansatte. Det er et mål for bispedømmerrådet at flere sokn skal ha vedtatt lokal plan for diakoni.

De menigheter som har vedtatt lokal diakoniplan utviser et målstyrt diakonalt arbeid som er forankret i menighetsråd og stab. I sokn uten diakon er diakoniplanen en hjelp til å ha fokus og målrettet tenkning rundt menighetens diakonale tjeneste både for stab, menighetsråd og frivillige.

Antall sokn med diakonal betjening

	2015	Andel sokn med diakonal betjening	2016	Andel sokn med diakonal betjening	2017	Andel sokn med diakonal betjening
Nord-Hålogaland	18	28 %	17	27 %	17	27%

Kilde: Bispedømmene. Tabellen viser antall sokn med diakonal betjening og hvor stor andel av soknene som har diakonal betjening.

Andel sokn med diakonal betjening er 27%.

Det diakonale arbeidet varierer fra sokn til sokn. I sokn med diakonal betjening finner vi i større grad samhandling med kommune og frivillige organisasjoner enn i sokn uten diakon. Det ser ut for at kirken blir en tydeligere lokal samfunnsaktør i sokn med diakon. Det ser også ut for at frivillighetene står noe sterkere i sokn med diakon. Alle diakonale stillinger i bispedømmet har sitt utspring i hjemlede stillinger fra bispedømmerrådet.

Overgrepfeltet

Nord-Hålogaland bispedømmerråd har nulltoleranse for seksuelle krenkelser. Det arbeides kontinuerlig med gode rutiner for det forebyggende arbeidet, særlig rundt alt vårt arbeid med barn og unge. Spesielt viktig er dette i trosopplæringen og arbeidet med ungt lederskap. Vi har som mål å skape gode og sunne holdninger, og å ha rutiner for å avdekke når og hvis det har skjedd noe som ikke skulle skje. Mange menigheter har etablerte rutiner for dette. Vi jobber for at alle menigheter skal ha gode rutiner slik at voksne, barn og unge skal erfare trygge rom.

I samarbeid med bl.a. Kirkelig ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep gjennomførte bispedømmet kurset «Ingen skal bære alene» to steder i bispedømmet i 2017. Både i Alta og Trondenes prostier ble det gjennom kurset satt fokus på målet om at kvinner og menn kan leve åpent med sine erfaringer dersom de ønsker det, og oppleve at erfaringene har en naturlig plass.

Alle sokn har et arbeid knyttet til sorg, varsling og begravelser.

3.3.2 Inkluderende kirkeliv

Mål: Flere menigheter har et mangfoldig menighetsfellesskap hvor mennesker med funksjonshemming er naturlige deltakere som både givere og mottakere av omsorg, troserfaringer og trosuttrykk.

Indikator: Antall menigheter med tilbud rettet mot mennesker med funksjonshemming

Målet om at antall menigheter med tilbud rettet mot mennesker med funksjonshemming øker er nådd.

År	Antall menigheter	Antall menigheter med tilrettelagt opplegg
2016	62	20
2017	62	22

Det rapporteres på antall menigheter som *har egne tilbud rettet mot mennesker med funksjonshemming*. Det er grunn til å tro at menigheter som har egne arrangementer som egne sangkvelder eller klubb, også har større bevissthet om inkludering i det ordinære fellesskapet. Andre steder kan egne grupperinger/opplegg forsterke segregering, og menighetene velger andre løsninger. Dette må Nord-Hålogaland bispedømme være bevisst. I 2017 var det 40 menigheter som ikke hadde egne tilbud rettet mot mennesker med funksjonshemming. Det kan være at mennesker med utviklingshemming er inkludert i ordinært fellesskap i disse menighetene. Å måle menighetens mangfold er vanskelig, da det i stor grad handler om holdningsarbeid.

Prosjekt i bispedømmet

I 2017 ble det igangsatt et prosjekt som handlet om holdningsskapende arbeid og god praksis i å være en inkluderende kirke som er tilrettelagt uansett funksjonsevne eller kognitiv fungering. Tromsø domprosti, Trondenes prosti og Hammerfest prosti fungerer som pilotprostier for resten av bispedømmet. Kartlegging, ulike lokale arrangementer og samhandling med kommunen er sentrale strategier. Flere sokn i bispedømmet fremmer mangfold og tilhørighet uansett funksjonsevne. Veien fremover er lovende, da det settes fokus på tematikken. Det er et mål at prosjektet skal få ringvirkninger i øvrige prosti.

3.3.3 Grønne menigheter

Mål: Flere menigheter blir "Grønn menighet"

Indikator: Antall grønne menigheter

Målet om at flere menigheter blir grønne menigheter er nådd.

Antall grønne menigheter og miljøfyrtårn i bispedømmet

	2015	2016	2017
Grønne menigheter	7	8	9
Miljøfyrtårn	2	2	2

Bispedømmerådets ressursgruppe for klima, miljø og rettferd startet opp arbeid i november 2016, men har i 2017 ikke hatt fokus på grønne menigheter. Fra ressursgruppen ble det utarbeidet et ressurshefte for å hjelpe menighetene å feire temagudstjenester med overskriften «Skaperverket er ikke til salgs».

Arbeidet med å utfordre flere menigheter til å bli grønne menigheter har man utsatt i påvente av at det nye digitale systemet for innmelding og rapportering i regi av Kirkerådet ferdigstilles. Det har likevel kommet til en ny grønn menighet i 2017, da Elverhøy menighet i Tromsø har valgt å bli grønn menighet. Dette gjør at vi kan si at vi delvis har nådd målet, siden tallet på grønne menigheter har økt selv om det ikke har blitt gjort målrettet arbeid for å øke tallet i 2017. Et slikt arbeid vil bli tatt opp igjen nå når den digitale løsningen er på plass.

3.3.4 Misjon

Mål: Flere menigheter er engasjert for misjon

Indikator: *Antall menigheter med inngått misjonsavtale*

Målet om at flere menigheter får økt misjonsengasjement er nådd.

Antall menigheter med misjonsavtaler

År	Antall menigheter	Antall menigheter med misjonsavtaler	Antall menigheter med prosjekt gjennom SMM
2015	66	48	
2016	62	44	
2017	62	44	39

Antall nye inngåtte misjonsavtaler har økt, selv om tallene står uendret. Dette kan ha sammenheng med at det har vært en del sovende prosjekter som ikke har vært oppdaterte. Disse er fjernet fra listene etter å ha jobbet med å skape en reell oversikt over dette siden 2015. Mange avtaler har vært formelle og foreldede avtaler. Ved å fjerne avtaler hvor de ikke har vært aktualiserte, gir det en bevisstgjøring til å ta tak i dette på nytt. Det er inngått 6 nye prosjekter i 2017, mens flere gamle avtaler er fornyet. Dette er trolig grunnet oppfølging av 2 av organisasjonene, misjonsrådgiver, samt at det er blitt løftet aktivt fram på Biskopens visitaser. 18 menigheter har rapportert inn at de mangler avtale. Ut fra bispedømmets egen oversikt er det 15 menigheter som ikke har en avtale pr. 2017 og tallet skyldes antakelig feilrapportering. Noen av menighetene oppgir at de ikke støtter et konkret prosjekt, men gir ofringer til ulike organisasjoner gjennom året.

En del av prosjektene begrenser seg til at menighetene støtter økonomisk. Andre menigheter holder engasjementet for misjon oppe gjennom tiltak i trosopplæringen, internasjonal kafé, misjonshelg og basarer. Det er grunn til å tro at menighetsprosjekter med jevnlig oppfølging fra organisasjonene eller misjonsforeninger, fører til økt engasjement for misjon.

De fleste menigheter har nå misjonsprosjekter knyttet til kirkens egne samarbeidspartnere, dette er en økning fra tidligere.

Misjonsengasjementet i menighetene er varierende. I 2017-2019 er Nord-Hålogaland med på et prosjekt støttet av Kirkerådet, hvor misjon inn i trosopplæringen har sterkt fokus. Det vil trolig gi utslag i menighetsengasjementet i vårt bispedømme i fortsettelsen.

3.3.5 Samarbeidsråd for kristne kirker i Barentsregionen

Mål: Videreføre Samarbeidsråd for kristne kirker i Barentsregionen, SKKB

Indikator: Antall møtepunkt innenfor SKKB

Målet om å videreføre SKKB er nådd.

SKKB er et viktig samarbeid mellom kirker som er svært ulike, og med veldig forskjellige tradisjoner. Målet for SKKB sitt arbeid er:

- å fremme forståelse for kirkelig samarbeid innen Barentsregionen
- fremme kontakt og fellesskap mellom kirkene i regionen på forskjellige nivå
- ha et kontaktorgan for regionens kirke, der en kan informere om og drøfte saker som har felles interesse
- ha et forum for felles interesseområder i samvirke med andre.

I 2017 hadde rådet sitt årlige møte i St. Petersburg. På dette møtet ble biskop Olav valgt til ny leder av rådet. Bispedømmerådet er representert i styret og har stemmerett på rådsmøtet.

Høsten 2017 deltok biskop Olav på velsignelse av den nye riksveien som går fra Kirkenes til Murmansk. En stor høytidelighet på den nye broa over Bøkfjorden, der også Metropolitt Simon fra Murmansk deltok. Dette var et tegn på det gode samarbeid med naboene i øst. Et viktig økumenisk arrangement – etter initiativ fra Statens vegvesen.

I 2017 har SKKB utgitt et jubileumsskrift «Kyrka över gränser» i forbindelse med 20 års samarbeid i Barentsregionen.

SKKB består av 9 stift:

- Den russisk ortodokse kirke v/ Arkhangelsk og Kholmogory stift, Murmansk og Monchegorsk stift og Petrozavodsk og Karelen stift
- Den Ingermanlandske kirke i Russland,
- Finlands ortodokse kirke v/Uleåborg stift,
- Den lutherske kirken i Finland v/Uleåborg stift, Sverige v/Luleå stift og Norge v/Sør- og Nord-Hålogaland stift

3.3.6 Kirken og publisering på internett

Mål: Kirken blir mer tilgjengelig på internett

Indikator: Antall treff på nettsider

Målet om kirken blir mer tilgjengelig på internett er nådd.

Antall treff på hjemmesiden

	2015	2016	2017
Antall unike treff på nettsiden	7 103	3 754	

Antall økter (sidevisninger)	16 215	7 279	
-------------------------------------	--------	-------	--

Nettsiden vår ble lansert med nytt system i mars/april 2016. Tallene for 2016 har begrenset gyldighet på grunn av overføring til ny server, noe som medførte mangelfull registrering av unike treff og økter på hjemmesiden for 2016. Dette gjør at sammenligningen med tallene for 2017 blir vanskelige

Det har ikke kommet statistikk fra Kirkerådet når det gjelder antall treff på nettsidene, men det har blitt gjort et stort arbeid med nettsidene våre i 2017. Vi har satset på hyppigere nyhetsoppdateringer samt å oppdatere og forbedre det allerede eksisterende stoffet.

I 2017 ble det opprettet en egen side på Facebook for Nord-Hålogaland bispedømme. Denne hadde ved årsskiftet rundt 400 følgere. Vi opplever at det vi legger ut der får mye respons og ofte blir delt av menigheter og privatpersoner. I tillegg har biskopen en side på Facebook der han deler fra sitt arbeid. Det er rundt 900 følgere på denne kontoen. Nord-Hålogaland ungdomsråd har rundt 280 følgere på sin side på Facebook, noe som gjør at disse tre sidene til sammen har nesten 1 700 følgere. Særlig bispedømmets side er i vekst, og det er et stort potensial vi bare så vidt har begynt å utnytte.

Nord-Hålogaland bispedømmeråd bruker blant annet Facebook til annonsering av stillinger. Undersøkelser viser at annonsering på sosiale medier er et godt virkemiddel og gir høy grad av synlighet med tanke på rekruttering.

Nord-Hålogaland bispedømme har ikke ansatte som arbeider spesifikt med kommunikasjon, noe som gjør at det ikke foreligger konkrete eller langsiktige strategier for å være synlig på internett.

Mange menigheter i bispedømmet har egne Facebook- og nettsider. Hovedinntrykket er at det skjer mye godt gjennom disse kanalene. Mange av menighetene bruker sosiale medier aktivt i annonsering av arrangementer, og gir melding om at dette gjør at de når ut i lokalsamfunnet på en helt annen måte enn tidligere.

De positive erfaringene vi har gjort oss i 2017 viser oss at dette er et område vi må jobbe mer med og finne måter å nå enda flere på enda bedre måter.

3.4 Flere får lyst til å jobbe i kirken

3.4.1 Rekruttering til prestedtjenesten

Mål: Rekruttering til prestedtjenesten styrkes
Redusere antall vakante stillinger sammenlignet med forrige år
Indikator: Antall ledige prestestillinger i bispedømmet
Tilgang på nye prester – avgang fra prestedtjenesten

Målet om styrket rekruttering til prestedtjenesten er nådd.

Rekrutteringssituasjonen i bispedømmet

Ubesatte stillinger	2014	2015	2016	2017
Nord-Hålogaland	13	9	8	8

Bispedømmerådet hadde 8 ledige stillinger per 31.12.2017. Dette er en reduksjon på 1 stilling fra 2015. Målet om å redusere antallet vakante stillinger er delvis nådd ved at det ikke har vært en økning i antallet ledige stillinger. Dette er ikke reelt i forhold til antallet faktiske vakante stillinger.

I hjelpeteksten til rapporteringsskjemaet står følgende: «Antallet angir hvor mange prestestillinger i bispedømmet som på rapporteringstidspunktet ikke er besatt av en person i fast stilling, til tross for at stillingen er forsøkt utlyst og tilsetningsprosessen anses å være avsluttet».

Flere av våre ubesatte stillinger har ikke vært lyst ut, selv om de er vakante. De telles derfor ikke med i oversikten over ubesatte stillinger. At stillingene ikke har vært utlyst skyldes i stor grad manglende finansiering. Nord-Hålogaland bispedømmeråd har iverksatt flere tiltak i 2017 for å redusere merforbruket ved utgangen av 2016. Vi har hatt vakansestyling i stort sett alle prostier. I tillegg har vi hatt en utlysning- og tilsetningsstopp, med enkelte unntak. Vi har derfor bare hatt to runder med utlysninger og tilsetninger, mot normalt 4.

Som følge av behov for vakansestyling og nedbemanning vil ikke antallet prester i faste stillinger komme til å øke på kort sikt. Nord-Hålogaland bispedømmeråd har satt i gang et arbeid med å vurdere ressursfordelingen i bispedømmet, samt redusere antallet stillinger. Det er forventet at dette arbeidet skal resultere i et vedtak i bispedømmerådet våren 2018.

Tendensen viser at det fortsatt er behov for nedbemanning og vakansestyling. Samtidig forventer vi at det er en kontinuerlig utskiftning av en del av prestene i bispedømmet. Det er derfor nødvendig å fortsette vårt målrettede rekrutteringsarbeid for å sikre prestedekning også i fremtiden.

Ny-rekruttering 2013-2017

	Tilsetninger	Fratreden	Ny-rekruttering 2017	Ny-rekruttering 2016	Netto vekst 2013 t.o.m. 2016
Nord-Hålogaland	3	0	3	1	14
Hele landet	46	48	-2	8	31

Tabellen fra «Statistikkheftet 2017» viser at Nord-Hålogaland bispedømme også for 2017 har positive tall i forhold til ny-rekruttering av prester.

Tallene angir tiltredelser og fratredelser som ikke skyldes overgang mellom prestestillinger eller avgang til alderspensjon. Avgang til avtalefestet pensjon inngår i tallet for fratredener. Dette viser at bispedømmerådet har nådd målsettingen om å rekruttere inn nye prester og samtidig greid å beholde prester i prestedtjeneste.

Ut fra vår økonomiske situasjon vil det ikke bli et stort antall faste tilsetninger. Det vil være viktig å skape trygghet for de prestene som allerede er i faste stillinger. Personalpolitikken og vakansestyringen må tilrettelegges slik at det fortsatt er attraktivt å bli værende i Nord-Hålogaland. I denne forbindelse arbeides det kontinuerlig med rekrutteringstiltak og dette er et viktig satsningsfelt for bispedømmerådet.

Rekrutteringstiltak i 2017 har vært:

- tilbud om sommervikariater til studenter og prester som har et potensiale for å gå inn i faste stillinger på sikt, men langt mindre omfang enn tidligere år.
- et godt program for O1 og O2
- generelt mye kontakt med studentene gjennom året.
- imøtekomme ønsker fra studentene på O3/ Stiftspraksis
- god fasilitering ved vikariater, bosted, leiebil, veiledning og generell ivaretagelse.
- invitasjon til middag ved biskopens besøk på utdanningsinstitusjonene.
- tung tilstedeværelse med biskop, fagavdeling og andre i kirkelige stillinger på Ungdomstinget. Dette arrangementet er en betydelig rekrutteringsarena for ungdom fra landsdelen.
- Det er tatt i bruk sosiale medier som Facebook og LinkedIn, og responsen har vært god.
- Kontakt og oppfølging av tidligere søkere/interessenter. Det jobbes systematisk for å få søkere som ikke når opp i konkurransen på en attraktiv stilling til å søke andre stillinger i bispedømmet.
- Vi har en studieordning som stimulerer til at våre prester gjennomfører videre- og etterutdanning.

Tiltakslisten vil fortsatt bli benyttet i 2018, men noen av tiltakene vil få en redusert økonomisk ramme.

3.4.2 Rekruttering til annen vigslet tjeneste

Mål: Økt rekruttering til vigslete stillinger

Indikator: *Antallet vigslinger*

Målet om å øke rekruttering til vigslete stillinger er nådd.

Nord-Hålogaland	Antall vigslinger	Prester	Andre
2015	9	8	1
2016	4	3	1
2017	1	1	0

En prest ble vigslet til tjeneste i 2017. Det lave antallet skyldes minimalt med tilsetninger grunnet anstrengt økonomi og sterk vakansestyling. Den negative tendensen er forbigående og alt i januar 2018 ble det vigslet 4 prester og 1 kantor i bispedømmet.

3.4.3 Veien til prestetjeneste – VTP

Mål: Øke antall studenter som velger Nord-Hålogaland bispedømme som VTP-bispedømme

Indikator: *Antall studenter*

Målet om økt deltakelse til VTP i Nord-Hålogaland bispedømme er ikke nådd.

Antall deltakere, VTP

År	Deltakere O1	Deltakere O2	Deltakere O3	Kjønnsfordeling
2013	7	5	8	Kvinner: 4 Menn: 16
2014	2	4	5	Kvinner: 6 Menn: 5
2015	6	4	4	Kvinner: 7 Menn: 7
2016	7	4	3	Kvinner: 4 Menn: 10
2017	3	3	2	Kvinner: 5 Menn: 3

Bispedømmerådet har satset på VTP gjennom flere år. Målrettet arbeid har over tid gitt resultater i god oppslutning og søkning til Nord-Hålogaland bispedømme. Det kommer flere studenter inn på O1 enn de som avslutter på O3.

Det er alltid et mål å rekruttere kirkelige arbeidere fra egen landsdel. De fleste søkere kommer sørfra, og det arbeides kontinuerlig med å få opp søkertallene til kirkelig utdanning fra eget bispedømme. Gjennom VTP-programmet opprettholdes kontakten med teologiske studenter over flere år. Det er minimum tre treffpunkt (O1, O2 og O3).

De siste årene har det vært satset tungt på rekruttering til sommervikariater. Alle studenter som er tilknyttet Nord-Hålogaland bispedømme inviteres til å søke sommerjobb som prestevikar når de har kommet så langt i studiet at dette er aktuelt. Det er stadig flere som benytter seg av dette tilbudet og mange søker senere faste stillinger her. I 2017 var det 6

teologistudenter i sommervikariatene. 4 av disse hadde VTP-tilknytning til bispedømmet. Gjennom sommervikariatene blir studentene kjent med landsdelen og kirkelivet i nord.

3.4.4 ABV / AVU / Veiledning

Mål: Prestene i Nord-Hålogaland bispedømme skal ha regelmessig veiledning

Indikator: *Antall prester som får veiledning*

Målet om at prestene skal ha regelmessig arbeidsveiledning er nådd.

ABV har gjennom flere år vært et viktig tilbud til ansatte, og er et satsingsområde for bispedømmet. Startveiledning iverksettes umiddelbart ved nytilsetninger av prester som ikke kommer fra annen stilling som menighetsprest i Den norske kirke. 3 prester fikk slik startveiledning i 2017. Etter 6-12 måneder blir prestene overført til gruppeveiledning. Veiledning i grupper tilbys normalt i 2-3 år av gangen.

I hovedsak tilbys ABV i grupper. Det kan også gis individuell ABV etter ønske fra den enkelte prest, eller innspill fra prost.

ABV har følgende formål for kirkelig ansatte:

- øke evnen til refleksjon og selvinnsikt
- forebyggende effekt i forhold til utbrenning og sykefravær
- mulighet til å utvikle personlig identitet med tanke på tjenesten og dens ulike relasjoner
- sosialt og kollegialt samvær for eneprester på mindre steder

Bispedømmerådet prioriterer arbeidsveilederutdanning høyt. 6 ansatte, samt en kateket fra fellesrådslinjen er i 3-årig utdanningsløp. 5 av disse veileder grupper i bispedømmet, og 2 har eksterne grupper. I tillegg har Nord-Hålogaland bispedømme to ansatte prester med ABV-utdanning som veileder grupper. Videre har vi 2 pensjonister med ABV-utdanning som veileder 2 prostegrupper og ytterligere én pensjonist er tilknyttet veilederekollegiet for individuelle oppdrag.

De senere år har det vært arbeidet systematisk med organisering av ABV. Kostnader, frekvens, og fasilitering er gjennomgått. Dette vil forhåpentligvis styrke veiledningen, samtidig som det sikrer bedre kostnadskontroll. Kirkevergene, feltprestkorpset og andre aktuelle institusjoner ble tilbudt veiledning av ansatte i biskopens regi. Fra våren 2017 ble det innført tverrfaglige ABV-grupper.

3.4.5 Reformasjonsåret 2017

Mål 1: Lokale markeringer av reformasjonsjubileet.

Indikator: *markeringer og bevisstgjøring i alle lokalmenigheter*

Mål 2: Styrke Lutherkompetansen blant ansatte i forkant av reformasjonsmarkeringen

Indikator: *Antall deltakere*

Målet om lokale markeringer er nådd.

Målet om å styrke Lutherkompetansen blant ansatte er nådd.

De fleste sokn har gjennomført temagudstjenestene på oppfordring fra nasjonalt og regionalt hold. Flere prosti har i tillegg gjennomført flere salmekvelder. Mange av menighetene har også hatt økumeniske gudstjenester og konsert/kulturprogram knyttet til reformasjonsmarkeringen.

Høsten 2016 inviterte biskopen alle ansatte på studietur til sentrale Luthersteder i Tyskland. Hensikten med studieturen var å skape begeistring for Luther. Turen var samtidig et viktig personaltiltak. Målsettingen var at inntrykk og tilegnet kompetanse skulle kanaliseres tilbake til den enkelte menighet og skape bevissthet rundt vår lutherske arv.

Studieturen var også oppstart for det kollektive etterutdanningsstudiet «Reformasjon nå» Ved utgangen av 2016 var 87 ansatte oppmeldt til studiepoeng. Videre studiesamlinger ble gjennomført regionalt under prostisamlinger gjennom vinteren 2016-2017 og avsluttende samling holdt på stiftsmøtet 2017 med forelesere fra Teologisk fakultet ved UiO.

Etter avlagt eksamen var resultatene som følger: 38 hadde avlagt og bestått med 5 studiepoeng og 8 hadde bestått med 10 studiepoeng.

Bispedømmets prester har dermed fått økt Lutherkompetanse gjennom deltakelse på studietur og/eller prostivise studiesamlinger.

3.4.6 Frivillighet

Mål: Flere engasjeres i frivillig tjeneste i kirke
Indikator: *Antall frivillige*

Målet om at flere engasjeres i frivillig tjeneste i kirken er nådd.

Antall frivillige

	2015	2016	2017
Totalt antall frivillige i Nord-Hålogaland bispedømme	3 986	3430	3559
Frivillige som var med i planlegging og gjennomføring av gudstjenester	1 629	1404	1256
Frivillige som var med i menighetens trosopplæringstiltak 0-12 år	767	713	544
Frivillige som var med i menighetens trosopplæringstiltak 13-25 år	552	558	696
Frivillige som var med i menighetens diakonale arbeid	725	727	689
Frivillige som var med i menighetens kultur- og konsertarrangement	438	299	445
Frivillige som var med i komitè- og utvalgsarbeid	998	854	900
-medlemmer og varamedlemmer i menighetsråd	529	490	504
Frivillige som var med i annet menighetsarbeid	638	559	677

Kilde: SSB

Over 3500 er engasjert i frivillig arbeid i bispedømmet. Det er en svak økning fra 2016 til 2017. Antallet frivillige utgjør omtrent 1,9% av medlemsmassen.

Antall frivillige i det totale barne- og ungdomsarbeidet har vært stabil.

Det er økning i antall frivillige som er med i menighetens kultur- og konsertarrangement.

Dette gjenspeiler den generelle økningen innenfor kulturfeltet ellers i bispedømmet.

Det er jevn nedgang i antall frivillige som er med i planlegging og gjennomføring av gudstjenesten fra 2015-2017.

19% av de frivillige er i kategorien «annet frivillig menighetsarbeid». Dette betyr at vi ikke har et fullt dekkende bilde av det arbeidet de frivillige bidrar med.

3.4.7 En landsdekkende lokalt forankret folkekirke

Gudstjenester

	Gudstj. søn- og helligdager	Antall sokn	Frekvens
Nord-Hålogaland	2847	62	72 %
Nasjonalt			59 %

Utdrag fra tabell 1.3

Nord-Hålogaland bispedømme har en gudstjenestefrekvens på 72% på søn.- og helligdager, dette er nest høyest i landet, bare slått av Oslo (tabell 1.3). Gjennomsnittet er på 59%.

Grunnen til dette er at vi har et forholdsvis lavt antall sokn i Nord-Hålogaland bispedømme i forhold til andre bispedømmer som det er naturlig å sammenligne seg med. I vårt bispedømme, med tidvis store avstander mellom gudstjenestestedene er gudstjenestene lokalt en viktig del av folkekirkens arbeid.

Gjennomsnittlig gudstj. per presteårsverk

	Presteårsverk	Totalt antall gudstjenester	Gjennomsnitt gudstj. per presteårsverk
Nord-Hålogaland	74,12	4 148	56,0
Nasjonalt	1201,67	61 158	50,9

Prestene i Nord-Hålogaland bispedømme har et gjennomsnittlig gudstjenesteantall som er langt over landsgjennomsnittet. Dette skyldes i stor grad at det er store avstander mellom de mange gudstjenestesteder, noe som medfører liten mulighet for våre medlemmer å delta på gudstjenester i nabosokn. Det er derfor viktig med et høyt antall gudstjenester for å sikre folkekirkens tilstedeværelse i hele bispedømmet.

Kirkelige handlinger per prest

	Prester	Ant. konfirm.	Per prest	Vielser	Per prest	Gravferd	Per prest	Dåps-handlinger	Per prest
Nord-Hålogaland	74,12	1 856	25,0	366	4,9	1 893	25,5	1 539	20,8
Nasjonalt	1 201,67	35 588	29,6	7 417	6,2	36 075	30,0	30421	25,3

Utdrag fra tabell 4.3

Kirkelige handlinger per prest ligger under landsgjennomsnittet i alle kategorier. Dette skyldes i stor grad at vi har en utfordrende geografisk fordeling av sokn og gudstjenestesteder. Det er store avstander mellom soknene, noe som gjør det ressurskrevende å sikre en tilstedeværende folkekirke i alle våre sokn og kommuner. Det er ikke lett å betjene en del av våre sokn fra prostesetet eller nabosokn, da dette vil medføre stort uttak av arbeidstid i form av reising. I tillegg er det ofte krevende vinterstid, da mange fjelloverganger stenger, noe som vanskeliggjør å bruke prester bosatt i nabosokn. Vi er derfor avhengig av et forholdsmessig høyere antall prester enn andre bispedømmer med mer samlet bosettingsmønster.

Prestedekning

	Prester	Medlemmer	Medlemmer og tilhørige	Medlemmer per prest	M og T per prest
Nord-Hålogaland	74,12	184 435	189 943	2 488	2 563
Nasjonalt	109,24	327 497	339 602	2 981	3 084

Utdrag fra tabell 4.2

Antall medlemmer og antall kirkelige handlinger per prest i Nord-Hålogaland er under landsgjennomsnittet. Vi scorer jevnt over lavest av alle bispedømmene for medlemmer per prest og kirkelige handlinger per prest. Dette skyldes som vi har vært inne på den utfordrende geografien. Det vil komme noen få kommunesammenslåinger innenfor bispedømmets område, men dette gir ikke noe stor effekt for behovet for presteressurser som vil være uendret.

Utfordringene i tiden fremover er å sikre god rekruttering til våre stillinger, samtidig som de økonomiske rammene medfører at vi må kutte i faste stillinger.

Alderssammensetning og stillingskategorier

	39 år og yngre		40-49		50-59		60 +		Totalt
Nord-Hålogaland	18	22 %	20	25 %	18	22 %	25	31 %	81
Totalt	200	16 %	318	25 %	360	29 %	384	30 %	1262

Utdrag av tabell 4.11

Aldersfordelingen i Nord-Hålogaland er forholdsvis god. Vi ligger godt over landsgjennomsnittet for prester under 40 år. Dette har nok sammenheng med vårt målrettede rekrutteringsarbeid opp mot nyutdannede prester. I gruppen 50-59 ligger vi godt under landsgjennomsnittet. Dette er en aldergruppe som vi har slitt med å rekruttere. Mobiliteten blant prester er nok blitt lavere i de senere år, særlig blant dem som har barn boende hjemme. Vi har fokus på dette, men har slitt med å finne egnede tiltak som avhjelper manglende rekruttering i denne aldersgruppen. I de andre kategoriene ligger vi omtrent på landsgjennomsnittet.

Vi ser tendenser til at mange yngre søkere ønsker kapellanstillinger, da de ønsker menighetstilknytning og kollegafellesskap. Vår utfordring er at vi har en høy andel enepreststillinger (sokneprest) som følge av geografiske forhold. Å skape større arbeidsfellesskap er derfor svært krevende i deler av vårt bispedømme. Vi har i 2017 omgjort en prostipreststilling til en kapellanstilling for å forsøke å gjøre stillingen mer attraktiv.

Bruk av pensjonister i årsverk:

	2017	2016	Differanse	Reduksjon i %
Nord-Hålogaland	3,4	5,3	-1,9	36
Snitt nasjonalt	3,2	3,5	-0,3	9

Nord-Hålogaland bispedømme er og vil fortsatt være avhengig av pensjonister til å avhjelpe rekrutteringsutfordringene. Vi har redusert bruken av pensjonister fra 2016 til 2017 med ca. 1/3 (1,9 årsverk).

Ekstratjenester i antall

	2017	2016	Differanse	Endring i %
Nord-Hålogaland	40	123	-83	-67,5
Snitt nasjonalt	173	163	10	6

Som det fremgår av oversikten har Nord-Hålogaland bispedømme hatt en markant nedgang i antallet ekstratjenester. Reduksjonen er i overkant av 2/3 i forhold til antallet i 2016. Bakgrunnen for reduksjonene er at vi i 2017 gjennomførte en omfattende vakansestyling for å tilpasse oss rammen for tildelte midler, samt ta inn merforbruk fra tidligere år.

Bemannings situasjonen

Det er fortsatt utfordringer knyttet til rekruttering, men vi jobber målrettet på dette området. Nord-Hålogaland biskop har hatt 5 vigslinger i januar 2018, hvorav 4 prester. 3 av disse er i vikariater hos oss, og vi håper å få dem over i faste stillinger etter hvert som økonomien stabiliserer seg. Vakansestylingen og få utlysninger i 2017 har medført at vi har gått glipp av prester som har ønsket fast tjeneste i vårt bispedømme.

3.5 Oppdrag fra Kirkerådet

På oppdrag fra Kirkerådet ser vi nærmere på tallene for skole/kirke-samarbeidet i bispedømmet, samt barne- og ungdomsarbeid som ikke er omfattet av trosopplæringsplanene.

3.5.1 Samarbeidet mellom kirke og skole

Det er en viss nedgang innenfor kirke/skole-samarbeidet. Det er vanskelig å si hva som er årsaken til dette. Det kan skyldes tidspress, der skolen ikke prioriterer de delene av læreplanen hvor kirken kan bidra med kompetanse. En annen mulighet er at kirkelige ansatte opplever økt arbeidspress og dermed ikke har prioritert dette arbeidet siden det ikke er forkynnende arbeid. Det kan også skyldes økt skepsis til kirke/skole-samarbeid på grunn av gjentatte debatter om skolegudstjenester eller det kan skyldes andre faktorer.

Det er en nedgang innenfor skole/kirke-samarbeidet i Nord-Hålogaland fra 2016 til 2017. Nedgangen er dog ikke like stor som tallene i statistikkheftet viser, da vi har avdekket noe feilrapportering.

Tallet på besøk fra skoleklasser i kirkene har gått ned med 11% fra 111 i 2016 til 99 i 2017. Samtidig har *antallet klasser som har vært på besøk i kirkene* gått noe opp. Dette henger sammen med at flere klasser har deltatt i samme besøk. Enkeltmenigheter, som Hasvik, trekker opp tallet, men det er snakk om klasser med svært få elever. Dette gjør at selv om antallet klasser som har vært på besøk har gått opp, betyr ikke dette nødvendigvis at flere elever har vært på skolebesøk i kirkene våre.

Vi kan velge å se på utviklingen med flere klasser fordelt på færre besøk som en effektivisering, men dette er nok for harmoniserende i forhold til realitetene. Flere klasser per besøk vil gjøre formidlingen vanskeligere, og det er nærliggende å tenke at dette forringer elevenes kunnskap om kirkebygg og annet de skal lære ved slike besøk.

En del av besøkene er situasjonsbetinget og inntreffer i forbindelse med jubileer. Hvorvidt disse elevene vil få tilbud om besøk i kirken de kommende år er usikkert.

Statistikken i statistikkheftet viser en nedgang på 14% i antall besøk fra kirkelige medarbeidere i skoler. Dette er et tall det hefter så stor usikkerhet ved at det er vanskelig å si noe ut fra det. Vi har avdekket manglende rapportering av besøk tilsvarende nesten hele differansen. Det er derfor ikke naturlig å trekke for bastante konklusjoner ut fra disse tallene.

Den negative tendensen må adresseres. Kirken har ressurser og kompetanse til å gi elevene økt forståelse for lokalhistorie, kulturarv og enkeltfelt i KRLE. Vi ser ingen grunner til at elevene ikke skal få nyte godt av denne kompetansen.

3.5.2 Barne- og ungdomsarbeid i menighetene

Kirkerådets bestilling viser til tabeller i statistikkheftet, men for barne- og ungdomsarbeid utenfor trosopplæringen finner vi ingen spesifikke tabeller i statistikkheftet for barn under 14 år. For denne aldersgruppen tar vi derfor utgangspunkt i tallene fra SSB.

Med utgangspunkt i disse tallene ser vi en markant nedgang i arbeidet for barn, både i form av kontinuerlige tiltak og i form av enkelttiltak. Unntaket er søndagsskolearbeid og babysang. For søndagsskolen er det er en viss oppgang på rundt 10% i antall menigheter som hadde søndagsskole i 2017 sammenlignet med 2016 og 32% flere deltagere. Det er færre menigheter som har hatt babysang i 2017 sammenlignet med 2016, men samtidig har deltagerantallet gått opp. Ut over denne oppgangen for søndagsskolen og babysang er tallene negative, som følgende tabell viser.

	Menigheter med babysang	Deltagere babysang	Menigheter med søndagsskole	Deltagere søndagsskole
2016	29	506	22	553
2017	24	524	24	732
Differanse	-17%	+4%	+9%	+32%

	Menigheter med kontinuerlige tiltak 1-5	Deltagere kontinuerlige tiltak	Menigheter med enkelttiltak 1-5	Deltagere enkelttiltak
2016	14	211	12	622
2017	11	Feilrapportert	7	266
Differanse	-21%		-42%	-57%

	Menigheter med kontinuerlige tiltak 6-12	Deltagere kontinuerlige tiltak	Menigheter med enkelttiltak 6-12	Deltagere enkelttiltak
2016	18	639	12	630
2017	17	448	9	245
Differanse	-6%	-30%	-25%	-61%

For aldersgruppen 13-17 år henter vi tallene fra statistikkheftet, og finner den samme tendensen der, som for de yngre aldersgruppene, selv om den nedadgående tendensen ikke er like sterk for ungdomsgruppen som for barna.

	Kontinuerlige tiltak 13-17	Enkelttiltak 13-17	Lederkurs 13-17
2016	25	17	23
2017	25	15	22
Differanse	0	-12%	-4%

Vi har tidligere pekt på at det er vanskelig å lese klare trender ut fra tallene for trosopplæring, siden disse tallene ikke er sammenlignbare med tidligere år. Samtidig viste også disse tallene en nedadgående trend.

Den mest nærliggende tolkningen av disse tallene, sammen med det vi kan lese ut av trosopplæringsstatistikken, er at det er et fall i nær sagt alt av barne- og ungdomsarbeid i Nord-Hålogaland. Vi ser at det blir færre tilbud, men enda mer alvorlig er det at tallet på deltagere synker i mye større grad enn nedgangen i tilbud skulle tilsi. Dette kan tyde på at kvaliteten på tilbudene eller informasjonen om disse er for dårlig eller at det er tilbudene i de folkerike områdene som forsvinner. Begge tolkningsmuligheter er svært alvorlige.

Samtidig som vi ser at mange sliter med å etablere et godt tilbud til barn og ungdom, har vi også flere gode eksempler på sokn som gjennom flere år har jobbet målrettet med barn og unge.

Tromsøysund sokn er at av soknene med god oppslutning om Lys Våken og konfirmantarbeidet. Lys Våken har en oppslutning på 45% mens det er 90% oppslutning om konfirmasjonen. Dette er et resultat av lang tids arbeid. Foreldre er trygge på hva de sender sine barn og unge til. Nærhet til barn og unge og stabile ansatte er medvirkende faktorer. I tillegg kan Tromsdalen karakteriseres som både bygd og by. Ten-Sing - miljøet spiller også en rolle rundt konfirmantarbeidet.

I Trondenes prosti har menighetene gått sammen om ledertreningsarbeidet (MILK). Langsiktig arbeid gir resultater og MILK en trygg sosial møteplass. De har et godt opplegg som samtidig oppleves å være et lavterskeltilbud. 40-70 ungdommer deltar i dette arbeidet.

Senja prosti rapporterer om at det har hatt stor betydning for konfirmant- og ungdomsarbeidet at det har vært satset på Minilederkurs for fjorårets konfirmanter. Å ha med motiverte ungdommer som miniledere på leirer og andre arrangement betyr mye kvalitativt for konfirmantenes opplevelse av konfirmanttiden. Ikke minst betyr det mye for minilederne å få delta i lederutviklingsarbeid i kirken.

Folkekirkens fremtid er i stor grad avhengig av rekruttering gjennom barne- og ungdomsarbeidet. Det må derfor jobbes målrettet med dette i årene som kommer.

3.6 Biskopens virksomhet

Gjennomgående har tematisering i møte med menighetene i forbindelse med bispevisitaser handlet om diakoni, økt gudstjenestedeltakelse, barn og unge, samt frivillighet. Temaer som økonomi og byggetekniske utfordringer har vært nevnt på alle visitaser.

Motivasjon og samordning i stabene

Biskopen har oppmuntret til at hver enkelt ansatt får bidra i fellesskapet ut fra egenart og talent. Det er utdypet en nødvendighet av at fellesråd og prestetjenesten har samme mål. Biskopen har pekt på gode resultater som skyldes fleksibel administrasjon i fellesråd kombinert med staber som ikke ser på begrensninger eller styres av soknegrenser. Videre har stabene blitt utfordret til å finne en felles oversikt over hvilke prioriteringer som er viktige, hva skal det satses på og hva som skal ligge nede. Dette især i et år med innsparinger.

Kirken i lokalsamfunnet

Biskopen har utfordret menighetene til etablering av faste rutiner for samarbeid med lokale samfunnsinstitusjoner gjennom jevnlig kontaktmøter. Særlig gjelder dette innenfor diakoni, trosopplæring og gravferdsforvaltning. Kirken som en stor lokal samfunnsaktør når kriser rammer er tematisert. Økumeniske samarbeid mellom ulike kirkesamfunn er også vektlagt.

De yngre og trosopplæringen

Biskopen har gjennom sin stab lagt ned et stort arbeid i 2017 for å få godkjent alle trosopplæringsplanene i bispedømmet. Som et resultat av denne prosessen har de aller fleste menigheter fått ferdig sine trosopplæringsplaner, selv om det fremdeles er noen som gjenstår.

Samtidig har det blitt formidlet at det ikke er selve planen som er hovedsak. Hovedsaken er å nå de dømte med kristendomsopplæring og hjelpe dem til å vokse i bønn og tro. Det må være et fokus på det praktiske arbeidet.

Frivillighet og økt gudstjenestedeltakelse

Å få flere til å delta på gudstjenester må ses i sammenheng med frivilligheten. Det er derfor viktig å ha stadig fokus på rekruttering og ivaretagelse av frivillige. Det er oppfordret til å etablere en systematikk for oppfølging av frivillighet, slik at flere finner en meningsfull plass i menighetens fellesskap.

Kunst og kultur

Kunst og kultur er sterkt tilstede i biskopens virksomhet, både i gudstjenestesammenheng og i kirkens øvrige kulturelle arbeid. Biskopen har oppfordret til økt satsning på dette området.

Samisk

Nord-Hålogaland bispedømmeråd er gitt et særlig ansvar i forhold til nord-samisk. Biskopen er tydelig på at der samisk språk og kultur kommer tydelig til uttrykk i lokalsamfunnet skal dette vises i våre kirkelige samlinger, både visuelt, språklig og musikalsk. Biskopen har sendt brev til alle menigheter med oppfordring om å drøfte grundig hvordan man kan ta i bruk samisk i gudstjenesten. Dette har det videre blitt tatt opp i alle visitaser.

Diakoni og inkluderende kirkeliv

Biskopen har i alle visitaser lagt vekt på diakoni, og særlig på en inkluderende kirke for mennesker med utviklingshemninger. Dette har blitt satt i sammenheng med det pågående prosjektet bispedømmet har på dette området som vi tidligere har omtalt.

Misjon

Biskopen fremmer aktivt misjonsperspektivet i møte med menigheter og poengterer at vi er en del av en global og misjonerende kirke.

Møter med organisasjoner og grupperinger i kirken

Biskopen har i løpet av 2017 møtt ledelsen i ulike organisasjoner som jobber med barne- og ungdomsarbeid. Biskopen har også vært vertskap for et møte mellom Den norske kirke og ledere for ulike læstadianske retninger. Dette var et viktig møte i etterkant av Kirkemøtets vedtak om likekjønnet vigsel.

Rekruttering og VTP

Biskopen har besøkt de ulike studiestedene som utdanner prester og deltatt på samlingene knyttet til «Veien til prestatjeneste».

Arbeidsveiledning

Biskopen har ansvaret for bispedømmets arbeidsveiledning som tilbys alle nye prester i en toårsperiode, samt andre prester etter behov og ønske.

Stiftsmøte og fagdager

En sentral del av biskopens arbeid for å motivere prestatjenesten er stiftsmøtet, som i 2017 ble avholdt i mars. Gjennom stiftsmøtet styrer biskopen fokusområdet i bispedømmet. I sammenheng med stiftsmøtet blir det også arrangert fagdager for andre sentrale faggrupper der biskopen også motiverer og styrer fokuset.

4 STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

4.1 HMS/Arbeidsmiljø

Sykefravær

	Totalt			1.-3.d		4.-16.d		16d-8u		8uker+	
	Alle	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Nord-Hålogaland	6,7	6,3	8,7	0,3	0,6	0,8	1,4	0,7	0,3	1,2	3,4
Totalt	5,7	4,6	8,1	0,2	0,3	0,6	1,1	0,7	1,7	2,1	4,0

Utdrag av tabell 6.1

Sykefraværet ligger noe over landsgjennomsnittet totalt sett. Det er på korttidsfraværet på under 16 dager vi ligger over gjennomsnittet. Vi har ikke sett noen klare tendenser på hvorfor det er slik, men vi har hatt fokus på at egenmeldt fravær skal meldes. Tidligere så vi at en del av våre prester ikke nødvendigvis meldte veldig kort fravær, da de bare arbeidet det inn en annen dag.

Vi har hatt et særlig fokus på sykefravær med tanke på vakansestyringen i 2017. I utgangspunktet har vi ikke sett noen klare sammenhenger mellom vakansestyringen og sykefravær. Dette har vært jevnlig tema i møte med proster, tillitsvalgte og verneombud. Den økte belastningen vakansestyringen har medført kan være medvirkende til økt sykefravær. Dette er noe vi er oppmerksomme på og vil ha fokus på fremover.

Langtidsfraværet ligger under landsgjennomsnittet. En gjennomgang av disse viser at langtidsfraværet i liten grad dreier seg om arbeidsrelatert sykdom.

Arbeidsmiljøundersøkelsen

Arbeidsmiljøundersøkelsen viser jevnt over at de ansatte er fornøyde. Vi har i samarbeid med vernetjenesten fulgt opp alle med score 2 eller lavere med individuelle samtaler gjennomført av lokalt verneombud. Dette har vi fått gode tilbakemeldinger på. Dette har ført til at verneombudene har avdekket de underliggende forholdene som gir lav score. Innrapportering foregår anonymt for arbeidsgiver, men er synlig helt ned på personnivå for vernetjenesten. Dette samarbeidet gir gode indikasjoner på hvilke områder vi kan jobbe systematisk med forbedringer.

Boligordning for prester

Nord-Hålogaland disponerer per 31.12.2017

- 20 boliger eid av OVF
- 18 kommunale boliger bebodd av prest med boret, en nedgang på 9 fra året før
 - 4 prester har kjøpt boligen
 - 4 prester sluttet
 - 1 har flyttet til OVF bolig

Per 31.12.17 disponerer Nord-Hålogaland bispedømme 6 kommunale boliger som er bebodd av fast ansatt prest uten boret og 5 kommunale boliger som vi benytter til vikarer.

Det er viktig å ha tilgjengelige boliger for at det skal være attraktivt å søke på ledige prestestillinger i Nord-Hålogaland. Det er viktig med forutsigbarhet i hva boligen koster i månedlig leie, samt boligens standard og størrelse. Det kan være vanskelig å finne tilfredsstillende boliger i enkelte områder i nord. Det er derfor et viktig punkt i rekrutteringen at vi kan tilby bolig.

Mange kommuner i Nord-Hålogaland har et stramt boligmarked, og på disse stedene er det nødvendig å ha bolig for å få prest. Per i dag disponerer vi 5 kommunale boliger som benyttes til vikarer. Dette er gjort i samråd med kommunene og viktig, spesielt i Finnmark der det er værhardt og lange avstander. Disponibel bolig i sokn med vakante stillinger er nødvendig for å kunne utføre prestatjeneste på disse stedene.

Dagens ordning fungerer der OVF eier boliger. Der kommunene eier boligene kan det være en utfordring å beholde boligen etter at prest med boret er flyttet ut, da kommunene ofte ser behov for å disponere boligen selv.

4.2 Likestilling

Det jobbes systematisk med å holde fokus på å øke andelen kvinner i prestatjenesten i bispedømmet. Vi har en kvinneandel i presteskabet på 30 %.

Bispedømmerådet har som politikk at ingen skal diskrimineres på bakgrunn av kjønn, nedsatt funksjonsevne, etnisitet eller religion.

Vi vet at det i deler av bispedømmet er utfordringer knyttet til teologiske temaer og særlig kvinnelige prester. Flere steder i bispedømmet er det kristne organisasjoner som eier bygninger som er vigslet til kirkelig bruk og der det holdes gudstjeneste. Noen av disse organisasjonene ønsker ikke å samarbeide med kvinnelige prester, gjengiftede prester eller prester som er positive til å vie personer av samme kjønn. Vårt mål er å ivareta både søkere til stillinger i disse områdene, samt menigheten det søkes til i slike ansettelsesforhold.

Kvinneandel i presteskabet

	Kvinner	Totalt	Kvinneandel 2017	Kvinneandel 2016	Kvinneandel 2014
Nord-Hålogaland	22,1	74,1	29,8 %	30 %	26 %

Kilde: Lønns- og personalsystemet Aditro. Beregningsgrunnlaget er fast ansatte per 31.12.2017

I 2017 ble det utlyst 6 prestestillinger i Nord-Hålogaland. Til sammen var det 21 søkere til stillingene, hvorav 6 var kvinner. Det ble ansatt 2 menn og 1 kvinne.

Særskilte tiltak for å øke kvinneandelen:

- alle kvalifiserte kvinnelige søkere innkalles til intervju
- «kvinner oppfordres til å søke» benyttes ved utlysninger
- kvinnelige studenter blir prioritert i sommervikariat

Kvinneandel i lederstillinger, biskoper og proster

	Kvinner	Totalt	Kvinneandel
Nord-Hålogaland	2	8	33,3%

Kilde: DFØ/SAP. Tabellen viser antall og andel kvinner blant biskoper, domproster og proster i 2017.

En kvinnelig prost er sluttet i bispedømmet, og erstattet med mann, derfor er kvinneandelen blant proster gått ned fra 30 % til 25 % fra 2016 til 2017. Kvinner oppfordres til å søke når det utlyses prostestillinger.

4.3 Vurdering av mislighetsrisiko

Vurderingen her avgrenses til mislighetsrisiko innenfor økonomi og personal (lønn og godtgjørelser).

I forbindelse med skillet Stat – Kirke er det etablert nye rutiner og systemer innenfor både økonomi- og personalområdet. I tillegg er en god del av avtaleverket innen f.eks. arbeidstid og ulike godtgjørelser noe endret gjennom året. Innføringen har skjedd raskt og enkeltpunkter har i varierende grad vært avklart i forkant, noe som isolert sett kan ha medført en mindre økning i mislighetsrisikoen på disse områdene.

Rutinebeskrivelser og systemoppsett (f.eks. arbeidsflyt for godkjenning) er etablert, med bl.a. krav om 2 godkjenner før utbetaling skjer. Dette i tråd med tidligere praksis som statlig virksomhet. På de fleste områder er siste godkjenning sentralisert til 1 – 2 personer, noe som anses som viktig for å ivareta lik praktisering av regelverket.

Nord-Hålogaland bispedømmeråd har ingen indikasjoner på at det i 2017 har vært tilfeller av økonomiske misligheter.

For øvrig er relativt mange personer (både i bispedømmeadministrasjonen og i prostiene) involvert i ulike prosesser som medfører en økonomisk forpliktelse for bispedømmerådet (og Dnk). Etter ett års erfaring med nye avtaleverk, rutiner og systemer kan det være grunnlag for å se nærmere på om arbeidet innenfor økonomi- og personalområdet i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til å minimere mislighetsrisiko. En tydeligere ansvars- og fullmaksstruktur, som gjenspeiles i systemtekniske løsninger og arbeidsflyt, vil være et bidrag inn i dette sammen med tydelige rutinebeskrivelser og retningslinjer. Dette arbeidet bør initieres av Kirkerådet, slik at det i størst mulig grad etableres lik praksis i alle enheter.

5 VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER

Vurderingene for 2015 og 2016 gir en beskrivelse av bispedømmet, befolkningsutviklingen, befolkningsstrukturen, næringsvirksomhet og kommuneøkonomien. Utviklingen innenfor disse områdene bekrefter det som er beskrevet tidligere år.

Nord-Hålogaland bispedømme har over tid arbeidet målrettet med rekruttering til kirkelige stillinger. Dette arbeidet har vært prioritert i 2017 med besøk på utdanningsinstitusjonene og ved at studenter har vært sommervikarer.

Statistikken viser at oppslutningen om gudstjenesteliv og kirkelige handlinger i bispedømmet er noenlunde stabil, selv om antall gudstjenester er redusert. Antall medlemmer er relativt stabilt. Den norske kirke har en stor kontaktflate hvor det også er et potensiale for å få flere av medlemmene til å engasjere seg i den lokale kirkes arbeid. Dette gir håp og optimisme for kirkas framtidsutsikter i nord.

Kommunereformen med sammenslåing av kommuner har begrenset omfang i Nord-Hålogaland bispedømme noe som gir begrensede konsekvenser for kommune og soknegrenser.

Nord-Hålogaland bispedømme blir som en del av Nord-Norge tidvis framstilt som en landsdel der folk bor langt fra hverandre og har store avstander til butikker, sykehus, kafeer og offentlige kontorer. Over 70 prosent av landsdelens befolkning bor i byregioner med nokså kort avstand til sentrum. De fleste har derfor et aktivt forhold til sitt bysentrum og benytter jevnlig tjenestene og tilbudene bysenteret har å by på. Befolkningsveksten i nordnorske byer er sterkt styrt av byenes størrelser. Det viser seg at jo større byen er, jo raskere har befolkningsveksten vært de seneste årene. Dette er som forventet, fordi urbaniseringen trekker i retning av at de større byene vokser raskest. I Nord-Norge er det noen unntak. De siste 5 årene har byene Alta, Hammerfest og Kirkenes vokst raskere enn størrelsen skulle tilsi. Delvis handler dette om næringsutvikling og offentlige arbeidsplasser, men også bysentrenes attraktivitet kan være med å påvirke befolkningsveksten. Nord-Hålogaland bispedømme utgjør 23 % av Norges areal og har 2,5 % av Norges befolkning. Dette er utfordrende ved fordeling av ressurser mellom by og distrikt sett ut fra at Den norske kirke skal være en landsdekkende kirke som også skal betjene mennesker i spredtboende områder.

Framtidig utvikling i soknene og fordeling av stillinger innad i bispedømmet vil bli påvirket av denne utviklingen. Det bør forskes på kirkens rolle/plass i utviklingen som krever god tilgang på høyt kvalifisert arbeidskraft. Kirken i Nord-Hålogaland bispedømme er en kompetanseintensiv arbeidsplass som i likhet med flere arbeidsplasser i landsdelen har utfordringer når det gjelder rekruttering. Kan dette være et tema for et mulig forskningsprosjekt?

Nord-Hålogaland bispedømmeråd oppnevnte i 2017 et utvalg som fikk som mandat å vurdere framtidig fordeling av prestestillinger pr prosti og antall stillinger ved bispedømmekontoret. Bispedømmerådet skal ta stilling til dette i løpet av 2018.

Endringene i relasjon til staten gjør at kirka i større grad må synliggjøre seg selv og sine tilbud i det offentlige rom. På bakgrunn av det gode arbeidet som utføres av kirkelige tilsatte på alle nivå, er biskop og bispedømmeråd optimistiske med sikte på å opprettholde og utvikle Den norske kirke i Nord-Hålogaland bispedømme.

6 ÅRSREGNSKAP

Ledelseskommentar årsregnskapet 2017

Generelt

Innføringen av nye systemer for lønn, personal, regnskap og budsjett (LPR-systemer) har vært utfordrende for vår løpende økonomistyring, spesielt i budsjettarbeidet og økonomioppfølgingen gjennom året. Særlig første halvår av 2017 bar noe preg av usikkerhet rundt tallene, men dette er bedret gjennom året etter hvert som kjennskapen og erfaringene med systemene økte.

Bekreftelse

Vi mener at regnskapet gir et dekkende bilde av Nord-Hålogaland bispedømmeråds disponible tildeling, samt regnskapsførte kostnader og inntekter.

Vurdering av vesentlige forhold

Nord-Hålogaland bispedømmeråd har i 2017 disponert en tildeling under budsjettgruppe 1A på kr. 84.532.000,-. I denne ligger en reduksjon av tildelingen som følge av bispedømmerådet ved inngangen til 2017 hadde et merforbruk fra 2016 på kr. 6.743.000,-.

Videre har bispedømmerådet disponert en tildeling under budsjettgruppe 1B på kr. 29.166.000,-, inkl. overført mindreforbruk under post 75 fra 2016.

I tillegg utgjør disponible OVF-midler kr. 630.000,-, fordelt på kr. 574.000,- i ordinære OVF-midler og kr. 56.000,- i særskilte midler til vennskapsmenigheter.

Bispedømmerådets budsjettarbeid de senere år har vist at tilgjengelig tildeling ikke er tilstrekkelig til å ha full bemanning i alle stillinger gjennom hele året. Underdekningen er anslått å tilsvare ca. 10 årsverk. Som følge av dette har Nord-Hålogaland bispedømmeråd oppnevnt et ressursutvalg som gjennom 2017 har utarbeidet et forslag til permanent reduksjon av 10,5 stillinger (fordelt på 9 prestestillinger og 1,5 stilling i administrasjonen). Forslaget har vært på høring i menighetene med høringsfrist 1. februar 2018.

Bispedømmerådets eget budsjettvedtak for 2017 la opp til å ta inn nevnte merforbruket over 2 år, dvs. om lag kr. 3.370.000,- pr. år i 2017 og 2018, i hovedsak gjennom vakansestyring og stort kostnadsfokus.

Dette har medført at bispedømmerådet gjennom 2017 har vakansestyrt ca. 16 årsverk, samt redusert våre kostnader også på andre områder enn lønn og godtgjørelser.

Regnskapsrapporten viser at Nord-Hålogaland bispedømmeråd har et merforbruk på kr. 624.000,- pr. 31.12.2017. Dvs. at bispedømmerådet i 2017 har tatt inn 90 % av merforbruket fra 2016, og i stor grad lykkes med de tiltak som ble iverksatt.

Tromsø,

Kai Krogh
leder, Nord-Hålogaland bispedømmeråd

Oddgeir Stenersen
stiftsdirektør, Nord-Hålogaland bispedømmeråd

Regnskapsrapportering (jfr. Kirkerådets mal):

Den norske kirke, enhet: 310 - Nord-Hålogaland bispedømme

Regnskap og budsjett pr desember 2017

- tall i hele 1000

Regnskap pr. desember 2017						Årsbudsjett iht korrigert tildelingsbrev					Arena	Sum ramme	Avvik budsjett	Avvik forbruk	Korrigeringer				Mindreforbr 2016	Overført *4900	Avvik	
Drift	Tilskudd	Lønn	Drift	Kostnader	Inntekter	Tilskudd	Lønn	Drift	Kostnader	Inntekter	nto. budsjettet	iht tildelingsbrev	vs. ramme	vs. ramme	Avskrivninger (åpningsbalanse)	Pensjon rammetildeling	Pensjon regnskap	Mer-/mindre-forbruk	Post 75	OVF	Tilskudd	Avvik
310 - Nord-Hålogaland	26	74 616	11 762	86 404	-1 604	0	73 310	12 862	86 172	-666	85 506	85 506	0	706	247	10 029	9 426	-356	974	0	974	-624

Regnskap pr. desember 2017						Årsbudsjett iht korrigert tildelingsbrev					Avvik forbruk vs. ramme	Overført fra ramme (drift)	Avvik
Tilskudd	Trosopplæring	Diakoni	Domkirke Gr 2 og 3	OVF/Annet	Sum	Trosopplæring	Diakoni	Domkirke Gr 2 og 3	Annet	Sum			
3104900 - Tilskudd	15 907	12 619	0	690	29 216	16 549	11 643	0	630	28 822	-394	974	580

Tabellene ovenfor kan også presenteres slik:

310 - Nord-Hålogaland bispedømme: Drift		
	Regnskap	Budsjett
Inntekter	-1 604	-666
Tilskudd	26	0
Lønn	74 616	73 310
Drift	11 762	12 862
= Nto. forbruk	84 800	85 506
<i>Korrigeringer:</i>		
Avskrivninger på Åpningsbalansen	-247	
= Nto. forbruk ekskl. avskr.	84 553	
<i>Tildeling:</i>		
Tildeling pr. 12.2017	86 136	86 136
Korr. OVF-midler	-630	-630
Korr. post 75 fra 2016 (overført til *4900)	-974	
= Korr. tildeling (drift)	84 532	85 506
<i>Korrigeringer:</i>		
Pensjon rammetildeling	-10 029	
Pensjon regnskap	9 426	
= Korr. tildeling etter pensjon	83 929	
= Merforbruk / (Mindreforbruk)	624	0

Drift:

Driftsrapporten viser et samlet merforbruk på kr. 624.000,- i fht. tildeling pr. 31.12.2017 korrigert for avskrivninger på åpningsbalansen, OVF-midler, overførte post 75-midler fra 2016 og pensjonskostnader.

310 - Nord-Hålogaland bispedømme: Tilskudd		
	Regnskap	Tildeling
Trosopplæring	15 907	16 549
Diakoni	12 619	11 643
Domkirke (gr. 2 og 3)	0	0
OVF / Annet	690	630
= Sum	29 216	28 822
Avvik forbruk vs. tildeling		394
Overført fra ramme (drift)		-974
= Merforbruk / (Mindreforbruk)		-580

Tilskudd:

Tilskuddsrapporten viser et samlet mindreforbruk på kr. 580.000,- i fht. tildeling pr. 31.12.2017, korrigert for overførte post 75-midler fra 2016.